

ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΕΚ ΜΑΔΥΤΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΙΕΔΑΓΩΝΙΑΣ

ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑ

Έκδιδόμενα ἀδείᾳ τοῦ Υπουργείου τῆς Δημοσίας
Ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Ραμαζὰν
313 καὶ 15 Φεβρουαρίου 312 (1897) καὶ
ὑπ' ἀριθμὸν 552.

ΔΙΗΡΗΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΤΕΥΧΗ

α' Γμνεῖν γάρ εὐσεβές καὶ προηγούμενον
πάνθρώποις τοὺς χαρισμένους συτοῖς μό-
νοις τὴν ἐντρόπον φωνὴν θεούσην. οὐτὲ
μέντοι τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων οὐδὲ εἰδέναι
ποσὶ τοὺς Ἐλλήνας τὴν θεατρικὴν μου-
σικὴν, ὅλην δὲ αὔτης τὴν ἐπιστημονὴν πρὸς
τὰς θεῶν τιμὴν καὶ τὴν τῶν νέων πειδευ-
σιν παρελαμβάνεσθαι.

(Πλαισάρχ. περὶ μουσ. 2-10 καὶ 27-10)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ
Περὰ τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Θεοδώρων

1897

ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΕΚ ΜΑΔΥΤΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΕΔΑΓΩΓΙΑΣ

ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑ

Έκδιδόμενα ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας
Ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Ραμαζὰν
313 καὶ 15 Φεβρουαρίου 312 (1897) καὶ
ὑπ' ἀριθμὸν 552.

ΔΙΗΡΗΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΤΕΥΧΗ

«Γινεται γάρ εὐσεβὲς καὶ προηγούμενος
»ἀνθρώποις τοὺς χαρισμένους αὐτοῖς μόλις
»νοις τὴν ἐνχρόνον φωνὴν θεούς». «Ἐπει
»μέντοι τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων οὐδὲ εἰδέναι
»φασι τοὺς Ἕλληνας τὴν θεατρικὴν μουσικήν
»σαν, ὅλην δὲ αὐτῆς τὴν ἐπιστήμην χρέος
»τε θεῶν τιμὴν καὶ τὴν τῶν νέων παῖδευσίν παραλεμβάνεσθαι.

(Πλουτάρχ. περὶ μουσ. 2-10 καὶ 27-10).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ
Παρὰ τῷ ναῷ τῶν Ἅγίων Θεοδώρων

1897

1897

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν μου καταδιώκεται
κατὰ τὸν νόμον ὡς κλεψύτυπον.

+ ο Φίλιππος Καζαντζάκης

17676

Ο ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§. 1. Μουσικὴ τέχνη λέγεται τὸ μάθημα, ὅπερ μᾶς διδάσκει τοὺς κανόνας καθ' οὓς παράγεται τὸ μέλος. "Ἄρα ἀντικείμενον τῆς μουσικῆς εἶναι τὸ μέλος, πρὸς κατανόησιν τοῦ ὅποιου ἔξετάζει τὰ μέρη ἐξ ὧν σύγκειται.

§. 2. Σύγκειται δὲ τὸ μέλος ἐκ διαφόρων φθόγγων ἢ ἥχων δεδομένων ὑπὸ τῆς φύσεως· ἀλλ' ὡς εἶνε δεδομένοι δὲν παράγουσι τὸ ζητούμενον μέλος· πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τούτου τακτοποιεῖ αὐτοὺς ὡς ἔξτης: Α' παρέχει ώρισμένα ὄνόματα εἰς ἔκαστον τῶν φθόγγων, δι' ὧν διαχρίνει αὐτοὺς; ἀπ' ἀλλήλων καὶ δρίζει σημεῖά τινα πρὸς παρόστασιν αὐτῶν. καὶ Β' ἔξετάζει καὶ δρίζει τὰς σχέσεις καθ' ἃς συμπλέκονται πρὸς ἀλλήλους καὶ παράγουσι τὸ μέλος.

§. 3. Ἐντεῦθεν τὸ μάθημα τῆς Μουσικῆς τέχνης συστηματικώτερον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη. Εἰς πρακτικὸν, πραγματευόμενον περὶ τῶν ὄνομάτων τῶν διαφόρων φωνῶν καὶ περὶ τῶν σημείων δι' ὧν παρίστανται, καὶ εἰς θεωρητικὸν ἔξετάζον καὶ δρίζον τὰς σχέσεις τῶν διαφόρων τόνων καὶ τὰς μορφάς, ἃς δύνανται νὰ λάβωσι πρὸς παραγωγὴν τοῦ μέλους.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ὀνομάτων τῶν φθόγγων.

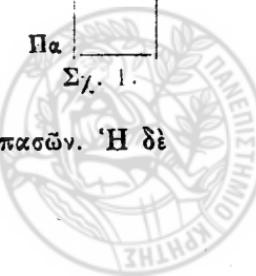
§. 1. Έξετάζοντες τὰς ἐν τῇ φύσει δεδομένας φωνάς, παρατηροῦμεν ὅτι καθορίζονται εἰς ἐπτὰ διακεκριμένας ἀπ' ἄλληλων καὶ ἐπαναλαμβανομένας εἴτε εἰς τὰ ὑψηλὰ εἴτε εἰς τὰ χαμηλὰ ὅσον εἶνε ἐφικτὸν εἰς τε τὴν ἀνθρωπίνην φωνὴν καὶ εἰς τὰ διάφορα τεχνητὰ ὅργανα. Τὰς ἐπτὰ ταύτας φωνάς καλοῦμεν φθόγγους ή τόνους καὶ γνωρίζομεν τὴν διάκρισιν αὐτῶν διὰ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων. Πα.
Βου. Γα. Δη. Κε. Ζω. Νη.

§. 2. Οι τόνοι οὗτοι κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἐκφυγούμενοι παρίστανται τρόπου τινὰ κατέχοντες ἔκαστος μίαν βαθμίδα, ἐφ' ἣς ἀναβαίνοντες ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἐβδόμητος καὶ εἴτα καταβαίνοντες ἀπὸ τῆς ἐβδόμητος μέχρι τῆς πρώτης σχηματίζομεν μίαν κλίμακα. Τὴν κλίμακα ταύτην ὡς διήκουσαν δι' ὅλων τῶν τόνων ὀνομάζομεν σύστημα διὰ πασῶν καὶ ἐπτάχορδον ὡς περιλαμβάνουσαν ἐπτὰ τόνους. (Σχῆμα. 1.)

§. 3. Τρεῖς τοιαύτας κλίμακας μεταχειρίζεται η Μουσική· ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ὡς κατωτάτη ὀνομάζεται ὑπάτη, ἡ βαρεῖα διὰ πασῶν, ἡ δευτέρα μέση διὰ πασῶν καὶ ἡ τρίτη ὡς ἀνωτάτη ὀνομάζεται νήτη ή ὄξεια διὰ πασῶν. Ή δὲ

Nη	_____
Zω	_____
Κε	_____
Δη	_____
Γα	_____
Βου	_____
Πα	_____

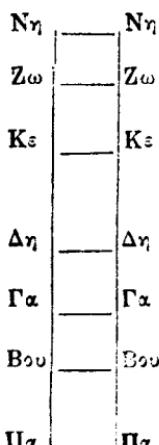
Σχ. 1.

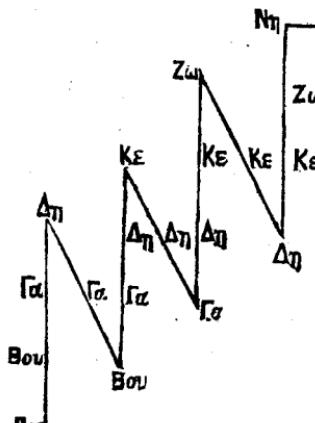
χρήσις αὐτῶν ἀπαντᾷ κατὰ τρεῖς τρόπους· ἐν συνεχεῖ ἀναβάσει ἢ καταβάσει, ἐν ὑπερβατῇ ἀναβάσει ἢ καταβάσει καὶ ἐν συναλλασσομένῃ συνεχεῖ τε καὶ ὑπερβατῇ ἀναβάσει καὶ καταβάσει. Καὶ συνεχῆς μὲν ἀναβάσις καὶ καταβάσις εἶναι ἡ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἀνωτέρω τάξιν ἀπαγγελία τῶν τόνων ἀνὰ ἔνα παραλείψεως τινος ἐν τῷ μεταξύ· ὑπερβατὴ δὲ ἡ μεταπήδησις ἀπὸ τοῦ πρώτου εἰς τὸν τέταρτον ἢ ἀπὸ οἱουδήποτε ἄλλου, παραλειπομένων τῶν ἐν τῷ μεταξὺ μεσολαβούντων· καὶ συναλλασσομένῃ λέγεται ἡ ἐναλλάξ γινομένη καὶ κατὰ συνέχειαν καὶ καθ' ὑπέρβασιν καὶ κατ' ἀνάβασιν καὶ καταβασιν. Τὴν τοιαύτην δὲ χρήσιν τῶν τόνων μετὰ τῶν ὄνομάτων μὲν αὐτῶν, ὄνομάζομεν παραλλαγῆν· ἕνευ δὲ τούτων μετὰ μόνου ἐνὸς φωνήεντος ὄνομάζομεν μέλος.

Ασκήσεις μετὰ τῶν ὄνομάτων τῶν τόνων.

α'.) Συνεχῆς ἀνάβασις καὶ καταβάσις τῆς μέσης διὰ πασῶν.

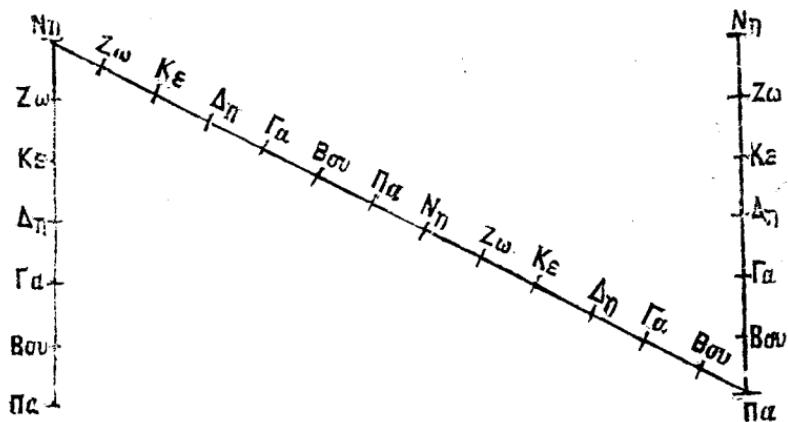
Σχ. 1.

Σχ. 2.

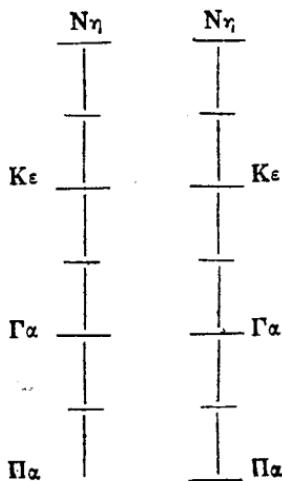

β'.) Συρεχής ἀράβασις καὶ κατάβασις τῆς μέσης καὶ
ὑπατοειδοῦς κλίμακος.

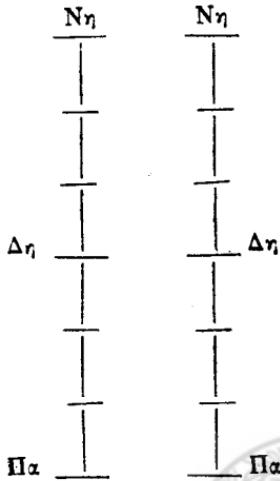

Σχ. 3.

γ'.) Υπερθατή ἀράβασις καὶ κατάβασις.

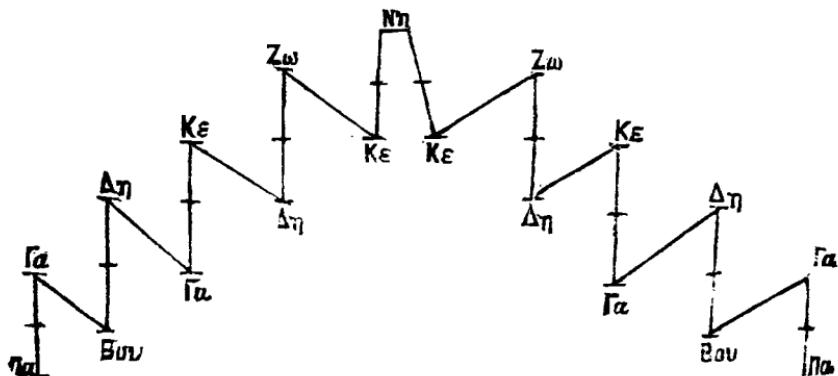
Σχ. 4.

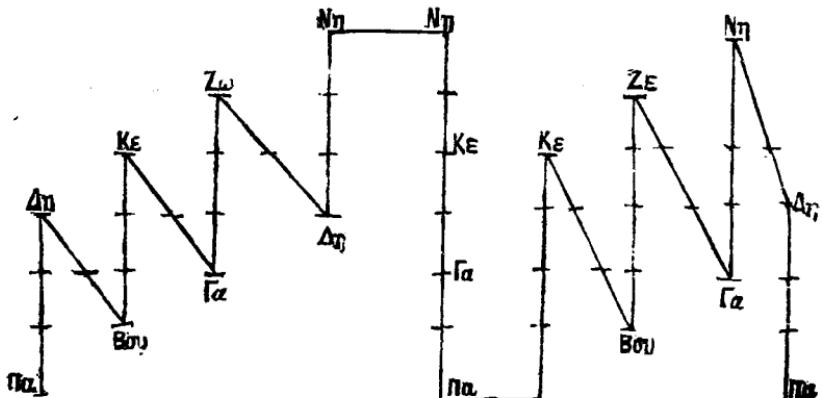
Σχ. 5.

δ.). Υπερβατή ταλλασσομέρη ἀνάθασις καὶ κατάθασις.

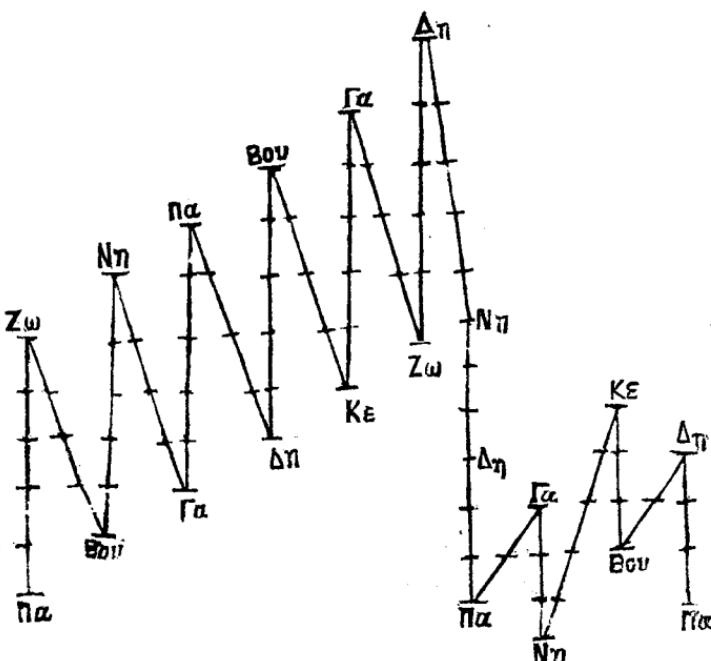

Σλ. 6.

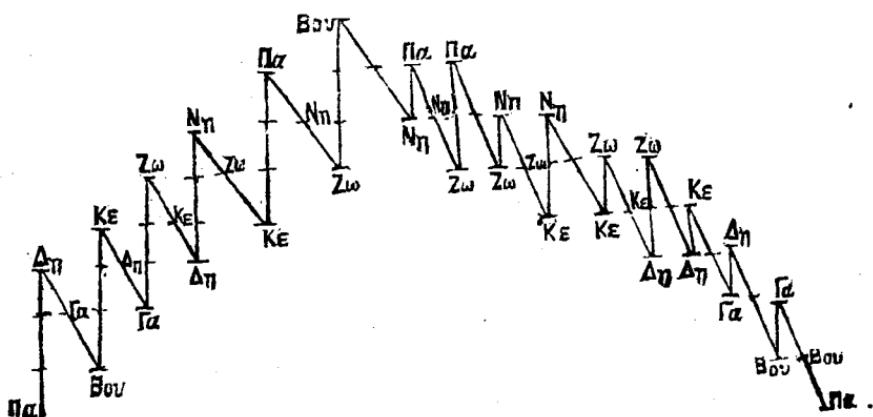
Σλ. 7.

Σχ. 8.

ε'.) Συνεχής και υπερβατή έταλλασσομένη άραβ. και κατάδ.

Σχ. 9.

ΣΗΜ. Μετά τὰς ἀνωτέρω ἀσκήσεις ἔγκαταλείπονται τὰ ὄντα τόνων και ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις τῇ χρήσει μιᾶς συλλαβῆς λεῖ λα. ἀλλ' ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ ἡ διάρκεια ἔκαστου τόνου οφείλει νὰ ἦγε καθαρὰ και ἥ αὐτή· ἡ δὲ φωνὴ ὁφείλει νὰ ἔξερχηται: ἀβιάστως ἀναιγομένου τοῦ στόματος μόλις κατὰ ἐν ἐκαστότιμετρον και ἀγεν τῆς ἐλαχίστης κινήσεως τῆς κεφαλῆς ἥ τοῦ σώματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ γραμμάτων τῆς Μουσικῆς.

§. 1. Διὰ τῶν ἔκτεθέντων ἀνωτέρω μέσων δὲν δυνάμεθα νὰ γράψωμεν καὶ νὰ μεταδώσωμεν οἰονδήποτε μέλος. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τούτων μεταχειρίζόμεθα τὰ ἔξις γράμματα.

ANIONTA		KATIONTA	
όλιγον	—	ἀπόστροφος	—
πεταστὴ	—	έλαφρὸν	—
κεντήματα	—	ὑπορροὴ	—
κέντημα	—	χαμηλὴ	—
ὑψηλὴ	—	—	= 4

Ἐκ τούτων τὰ ἀνιόντα γρησιμεύουσι πρὸς ἀνάθασιν· καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα ἥτοι τὸ ὄλιγον, ἡ πεταστὴ καὶ τὰ κεντήματα ἀναβιβάζουσιν ἐν συνεχείᾳ ἀνὰ μίαν φωνῆν· τὸ κέντημα ὑπερβατῶς δύο καὶ ἡ ὑψηλὴ ὑπερβατῶς τέσσαρας, ὡς καὶ οἱ ἀπέναντι αὐτῶν ἀριθμοὶ φανερώνουσιν. Τὰ δὲ κατιόντα χρησιμεύουσιν εἰς κατάθασιν τῶν φθόγγων καὶ ἔκτὸς τῆς ἀποστρόφου καὶ τῆς ὑπορροῆς ἐνεργοῦσιν ἐν συνεχείᾳ ἡ μὲν ἔνα, ἡ δὲ δύο φθόγγους· τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἥτοι τὸ ἐλαφρὸν καὶ ἡ χαμηλὴ ἐνεργοῦσιν ὑπερβατῶς τὸ μὲν δύο ἡ δὲ τέσσαρας φθόγγους. Ἐκτὸς ὅμως τῶν γραμμάτων τούτων ὑπάρχει καὶ τὸ ἵσον — ὅπερ μήτε ἀνάθασιν μήτε κατάθασιν ἐνεργεῖ, ἀλλ’ ἐπαναλαμβάνει τὸν τόνον δν ἔχει τὸ πρὸ αὐτοῦ γράμμα.

§. 2. Τὰ μουσικὰ ταῦτα γράμματα ἀλλας καλοῦνται καὶ χαρακτῆρες καὶ φθογγόσημα· καίπερ ἐκφράζοντα ἀνάθασιν καὶ κατάθασιν τῶν τόνων δὲν ἔχουσιν ὅμως ὡρισμένον τινὰ τόνον ἔκαστον, ἀλλ’ ὁρίζουσιν αὐτοὺς μόνον δταν προηγηθῆ αὐτῶν ὡρισμένος τις τόνος ὡς βάσις. Ταύτης μὴ ὑπαρχούσης τὰ φθογγόσημα οὐδὲν ἐκφράζουσιν.¹⁾

¹⁾ Ἐνταῦθα τὸ ἡμέτερον μουσικὸν σύστημα παρουσιάζει μικράν τινα ἔλειψιν καὶ δυσχολίαν μὴ ἔχον ὡρισμένα γράμματα δι’ ἔκαστον τῶν ὡρισμένων τόνων. Ἀλλ’ ἡ ἔλειψις αὕτη καθίσταται ἀνεπαίσθιτος διὰ τῆς ἀσκήσεως.

§. 3. Τὰ φθιογγόσημα ταῦτα συμπλεκόμενα πρὸς ἀλληλα ἐκφράζου-
σιν ὅλους τοὺς φθιογγούς δλων τῶν κλιμάκων. Ἐλλ' ἐν τῇ συμπλοκῇ
ταῦτη ὄφειλομεν νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἔξτη· Τὸ κέντημα τιθέμενον ἐμπρο-
σθεν ἡ κάτωθεν τοῦ ὀλίγου ἀφαιρεῖ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ καὶ ἀριθμεῖ
μόνον τὰς δύο ἴδιας του φωνᾶς ὑπερβατῶς οὕτω — ἢ — 2.
ὅταν ὅμως τεθῇ ἀνωθεν οὕτω — ἐνεργεῖ μετ' αὐτοῦ ὑπερβατῶς
τρεῖς φωνᾶς. Ἡ δὲ ὑψηλὴ δὲν τίθεται μόνη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὀλίγου ἢ
τῆς πεταστῆς καὶ ὅταν μὲν τεθῇ εἰς τὰ ἐμπροσθεν αὐτῶν οὕτω

τὸ οὐλίγον καὶ ἡ πεταστὴ δὲν ἀριθμοῦσι φωνήν· ἀριθμοῦσι δὲ μόνον ὅταν δέχωνται τὴν ὑψηλὴν ἐν τῷ μέσῳ τῇ ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν

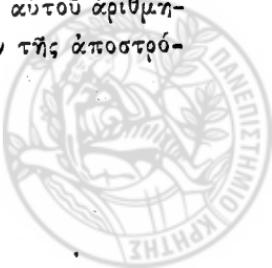
οῦτω ὅτε καὶ ὑπερβατῶς εὐρίσκουσι τὴν πέμπτην φωνὴν. Ἡ πεταστὴ καὶ τὸ ὄλιγον δὲν μετροῦσι φωνὴν καὶ ὅταν δέγωνται ἀνωθεν τὸ ἵσον καὶ τὰ κατιόντα φθοιγγύσημα οὗτω

— 3 — Οσα δὲ φθογγόσημα εἴτε κατιόντα εἴτε ἀνιόντα ἐνεργοῦσι καθ' ὑπέρβασιν, συμπλεκόμενα μετὰ φθογοσήμων ἐν συνεχείᾳ ἐνεργούντων ἔλκουσι καὶ ταῦτα εἰς τὴν καθ' ὑπέρβασιν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀνιόντα ἔλκουσι τὰ ὁμοειδῆ αὐτῶν ἀνιόντα, τὰ δὲ κατιόντα ἐπίσης τὰ κατιόντα οὕτω. **— 3.**

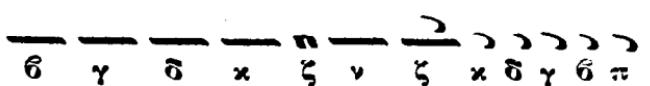
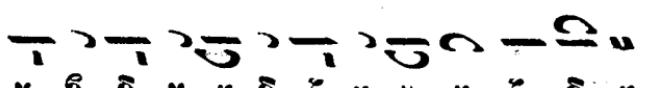
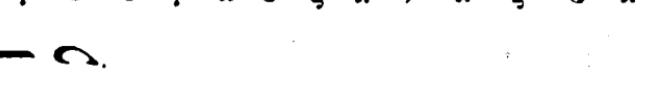
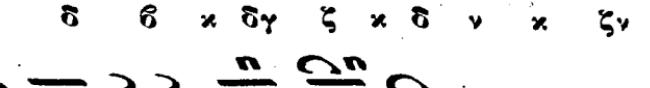
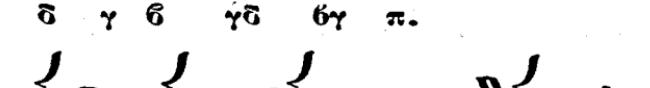
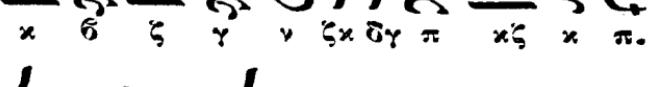
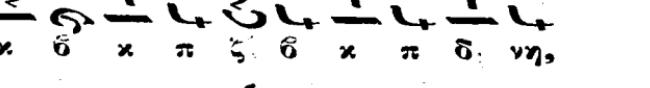
$$y=5, \underline{z}=5, \underline{\zeta}=5, \underline{\lambda}=7, \underline{\varrho}=3, \underline{\wp}=5, \underline{\psi}=5.$$

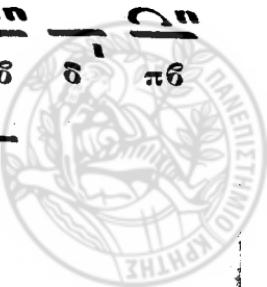
τ=6. **τ**=7. **τ**=8. **τ**=11. Τοῦ κανόνος τούτου ἔξαιρούνται

πρῶτον τὰ κεντήματα συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ ὀλίγου ή μόνου ή μετὰ τῆς ὑψηλῆς οὔτω , ὅτε τοῦ μὲν ὀλίγου ή φωνὴ χάνεται καὶ ἐνεργεῖ πρῶτον ή ὑψηλὴ ὑπερβατῶς 4 φωνὰς καὶ εἴτα ἐν συνεχείᾳ τὰ κεντήματα μίαν. οὔτω κε · δεύτερον τὸ ἐλαφρὸν τιθέμενον μετὰ τῆς ἀποστρόφου οὔτω , ὅτε ὅχι μόνον ὑπερβατῶς δένεν ἐνεργεῖ, ἀλλὰ καὶ μίαν μόνον φωνὴν ἀριθμεῖ· ἀποκτᾷ δὲ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἀριθμητικὴν καὶ ὑπερβατὴν ἀξίαν ὅταν τιθέται ὀλίγον μακρὰν τῆς ἀποστρόφου οὔτω .

Ασκήσεις μετὰ φθογγοσύμβων

- 1.) Πα
- 2.) Πα
- Θ - Θ - Θ
γ δ δ γ π
- 3.) Πα
- χ δγ δγ γ δ γ δ γ δ γ π.
- 4.) Πα
- 5.) Νη
- 6.) Ζω
- 7.) Κε
- π π η ι ο υ
- 8.) Βου
- γ γ η ι ο υ
- υ υ η ι ο υ

9.) Γα ο, ρ π η

γδ σ π βγ θπ π θγ γ δκ π δ γ

§. 4. Ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ τῶν συμπεπλεγμένων φθογγοσήμων τέσσαρά τινα τὰ ἔξιτις ἀπαιτεῖται γὰρ γνωρίζωμεν.

α') Τὸ ὄλιγον ὅταν δὲν ἀριθμεῖ φωνὴν ἀπαιτεῖ τὸν ἐπ' αὐτοῦ τόνον ἐντονώτερον,

β') Ὄμοιώς καὶ ἡ πεταστὴ εἴτε ἀριθμεῖ φωνὴν εἴτε μὴ ἐν συμπλοκῇ ἀπαιτεῖ ἐντονώτεραν τὴν φωνὴν.

γ') Τὰ κεντήματα δὲν ἐπιδέχονται συλλαβῆν· εἰ μὴ εἰς τὰ κρατήματα τιθέμενα δὲ κατώθεν τοῦ ὄλιγου οὕτω προφέρονται πρῶτον αὐτὰ καὶ εἴτα τὸ ὄλιγον, καὶ

δ') ἡ ὑπορρὸν ἐπίσης δὲν ἐπιδέχεται συλλαβῆν· ὅταν δῆμος γίνη ἀνάγκη γὰρ τεθῆ τοιαύτη, τότε ἀντικαθίσταται ἡ διὰ δύο ἀποστρόφων ἡ ὁἰ' ἀποστρόφου μετὰ ἐλαφροῦ οὕτω .

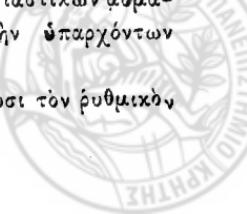
§. 5. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μουσικῶν γραμμάτων ἡ ἡμετέρα παρασημαντικὴ μεταχειρίζεται καὶ ἔτερα σημεῖα ἀφωνῶν τὰ ἔξιτις. Τὴν βαρετὰν , τὸ ψηφιστὸν , τὸ ὄμαλὸν , τὸ ἀντικέγωμα καὶ τὸ ἔτερον ¹⁾ Ἐκ τούτων τὰ μὲν δύο πρῶτα εἰσὶ τοιστικὰ τουτέστι παλμώδους λαρυγγισμοῦ ἐνεργητικά, καὶ τὸ πέμπτον ἦτοι τὸ ἔτερον συνδετικόν. "Αλλαὶ λέξειν ἡ μὲν βαρετὰ προφέρει τὴν φωνὴν πρὸ τῆς ὁποίας τίθεται μετὰ περισσοτέρας ζωηρότητος ἀπὸ τῶν προηγουμένων οὕτω Πα.

Τὸ δὲ ψηφιστὸν τιθέμενον ὑπὸ τὸ ὄλιγον καὶ τὴν πεταστὴν ὅταν ἐπηταί κατιόν φθογγόσημον, τὴν μὲν ἐπ' αὐτοῦ φωνὴν προφέρει μετὰ τόνου τὴν δὲ ἐπομένην κατιούσαν ἔλκει πρὸς τὴν προηγουμένην οὕτω Πα

¹⁾ Τὸ δὲ ὄμαλὸν προφέρει τὴν ἐπ'

¹⁾ Εἰς ταῦτα συγκαταλέγεται καὶ τὸ ἐνδόφωνον , ὅπερ εύφυες μὲν ἐφεύρημα πρὸς παράστασιν διὰ τῆς ῥινὸς κεκλεισμένου τοῦ στόματος τῶν κρουσμάτων τῆς κιθάρας ἢ τῆς πανδουρίδος, ἀλλ' ἐκ μὲν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων ἔξοδελιστέον ὡς ἀπρεπές, εἰς δὲ τὴν ἔξωτερικὴν μουσικὴν ὑπαρχόντων τῶν ὄργάνων ἀσκοπον.

²⁾ Καίτοι φρονοῦμεν ὅτι ἡ βαρετὰ καὶ τὸ ψηφιστὸν ἐχρράζουσι τὸν ῥυθμικὸν

αύτοῦ φωνὴν μετὰ κυματισμοῦ τοῦ λάρυγγος, καὶ τὸ ἀντικένωμα μετὰ λιγγός τινος, ὅποι λεπτῆς καὶ ταχείας αὐξομειώσεως. Τέλος τὸ ἔτερον συνδέει τὸ ἵσον καὶ τὰ ἀνιόντα φθογγόσημα μετὰ τῶν κατιόντων. Πάντα δὲ ταῦτα καίτοι ἀφωνα, ἐπειδὴ ἔχουσι τοιαύτην ποιοτικὴν ἐνέργειαν ὄνομαζονται σημεῖα ἢ γράμματα ποιοτικά, ἐνῷ τὰ πρῶτα ὡς ἀριθμοῦντα φωνὴν ὄνομαζονται ποσοτικὰ ὅποι ποσότητος δηλωτικά.

τόνον καὶ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ αἱ λεγόμεναι πατοῦται τῶν εὔρωπαιών καὶ διὰ τοῦτο ὄφείλουσι νὰ διδαγθῶσιν ἐν τῷ περὶ ῥυθμοῦ κεφαλαίῳ, ἐν τούτοις ἀφήσαμεν ταῦτα ἐνταῦθα χάριν τῆς παραδόσεως.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

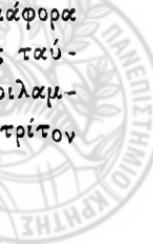
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ σχέσεων τῶν τόνων.

§. 1. Εἰδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σειρὰν φθόγγων, ὃν ὡνομάσαμεν κλίμακα. "Ἐκαστος τῶν φθόγγων τούτων δὲν εἶνε εἰλημμένος αὐθαίρετως, ἀλλ' εἶνε πόρισμα φυσικοῦ ὑπολογισμοῦ ἐπὶ τῇ βάσει πειραμάτων τῆς ἀκουστικῆς. Κατὰ τὸν φυσικὸν τοῦτον ὑπολογισμὸν ἡ διὰ πασῶν κλίμακα περιλαμβάνει 72 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα, ἐξ ὧν ἕκαστος τόνος λαμβάνει ὠρισμένα μέρη, ἵνα διακρίνηται τῶν ἄλλων. Κατὰ ταῦτα ἵνα διακρίνηται ὁ Βου, ἀπὸ τῆς βάσεως αὐτοῦ Πα, δέον νὰ τεθῇ μετὰ 10 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα· ὁ δὲ Γα μετὰ τὸν Βου πέραν ἑτέρων 8 τμημάτων· ὁ Δη πέραν τοῦ Γα μετὰ 12· ὁ Κε πέραν τοῦ Δη μετὰ ἑτερα 12. ὁ Ζω πέραν τοῦ Κε μετὰ 10. ὁ Νη πέραν τοῦ Ζω μετὰ 8 καὶ ὁ ὁμόφωνος Πα πέραν τοῦ Νη μετὰ 12 τοιαῦτα ἵσα μέρη. Οὕτω συμπληροῦνται τὰ 72 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα, ἀπερ εἶνε τὰ αὐτὰ εἴς τε τὴν ὑπάτην, τὴν μέσην καὶ τὴν νήτην.

§. 2. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἵσων ἀκουστικῶν τμημάτων ὁ περιλαμβανόμενος μεταξὺ δύο τόνων ὄνομάζεται διάστημα, ὅπερ λαμβάνει διάφορα μεγέθη ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης. Ἐξετάζοντες ὅμως τὰς διαφορὰς ταύτας εὑρίσκομεν τρία κύρια διαστήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει 12 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα, τὸ δὲ δεύτερον 10 καὶ τὸ τρίτον

8· καὶ ὄνομάζονται τὸ πρῶτον μεῖζον, τὸ δεύτερον Ἑλασσον καὶ τὸ τρίτον ἐλάχιστον· ἀναλόγως δὲ τῶν διαστημάτων ὄνομάζονται καὶ οἱ τόνοι μεῖζονες, ἐλάσσονες καὶ ἐλάχιστοι ὡς καὶ ἡ ἀπέναντι κλίμαξ δείκνυσι.

	Πα μείζων
12	Νη ἐλάχιστος
8	Ζω ἐλάσσων
10	Κε μείζων
12	Δη μείζων
12	Γα ἐλάχιστος
8	Βου ἐλάσσων
10	Πα

72

ং 3. Τὰ κύρια ταῦτα τρία διαστήματα σύγκεινται ἐξ ἄλλων μικροτέρων, ἀτινα παραδέχεται τὸ ἡμέτερον μουσικὸν σύστημα ὡς ὑπάρχοντα. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὸ ἐπόγδοον 9, τὸ τριτημόριον 4, τὸ τεταρτημόριον 3 καὶ τὸ ἡμιτόνιον 6. Κατὰ ταῦτα ὁ μείζων τόνος δύναται νὰ ἀναλυθῇ ὡς ἔξις. $12 = 6 + 6$ η $12 = 6 + 3 + 3$ η $12 = 3 + 3 + 3 + 3$ η $12 = 4 + 4 + 4$ η $12 = 8 + 4$ η $12 = 9 + 3$. ὁ ἐλάσσων ὡς ἔξις $10 = 6 + 4$ η $10 = 3 + 3 + 4$.

καὶ ὁ ἐλάχιστος ὡς ἔξις $8 = 4 + 4$.

ং 4. Ἐκ τῆς χρήσεως μόνον τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων τόνων παράγονται κλίμακες καλούμεναι διατονικαὶ καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν παραγόμενον μέλος διατονικόν. Ἐκ δὲ τῆς αὐξήσεως η ἐλαττώσεως αὐτῶν διὰ τῶν ἀνωτέρω μικροτέρων διαστημάτων ἐξ οὐ πηγάζουσι τόνοι ὑπερμείζοντες, ἡμιόλιοι, ἡμίτονοι, τριτημόριοι καὶ τεταρτημόριοι καὶ ἐπόγδοοι, παράγονται ἔτεραι κλίμακες καλούμεναι χρωματικαὶ η ἐναρμόνιοι, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν μέλη χρωματικὰ η ἐναρμόνια. Κατὰ ταῦτα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μουσικῇ τρία γένη μελῶν διακρίνομεν, τὸ διατονικόν, τὸ χρωματικόν καὶ τὸ ἐναρμόνιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ὥχων καὶ τρόπων.

α'.) Περὶ παραγωγῆς διατονικῶν ὥχων.

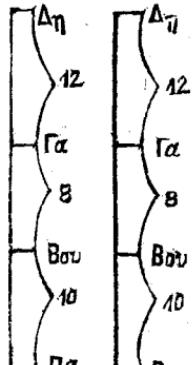
ং 1. Ἐὰν παραλλαξάζωμεν τὴν σειρὰν τῶν διαστημάτων τῶν τόνων τῆς ἀνωτέρω κλίμακος, παρατηροῦμεν ὅτι κατ' οὓσίκαν μὲν δὲν μετα-

Θάλλεται τὸ διατονικὸν μέλος, παράγονται ὅμως διάφορα ἀπ' ἄλληλων εἴδη διατονικῶν μελῶν, ἀπερ καλοῦμεν ἦχους ἡ τρόπους. Πρὸς καθορισμὸν δὲ τῶν τρόπων τούτων μεταχειρίζομεθα τὸν ἔξης κανόνα.

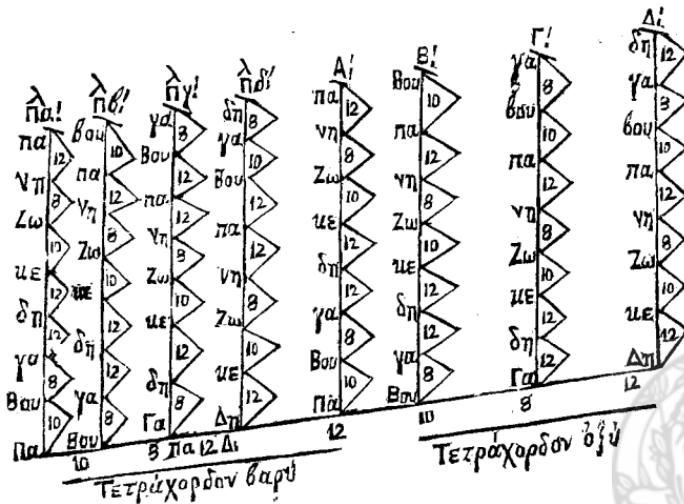
§. 2. Έξετάζοντες τὰ διαστήματα καὶ τὴν θέσιν τῶν τόνων τῆς ἀνωτέρῳ κλίμακος παρατηροῦμεν ὅτι αὐτὴ σύγ-
κειται ἐκ δύο ἵσων μερῶν ἔχοντων ἀνὰ 4 φθόγ-
γους καὶ περεκλειόντων ἀνὰ τρία καὶ τὰ αὐτὰ δια-
στήματα ὡς τὸ ἀπέναντι σχῆμα δείκνυσι.

Τὸ ἐντὸς τεσσάρων τόνων τρία διαστήματα περικλείον σύστημα καλοῦμεν τετράχορδον καὶ ἀναλόγως τοῦ ὑψους ἢ τοῦ βάθους αὐτοῦ ὄξεν ἢ βαρύν.

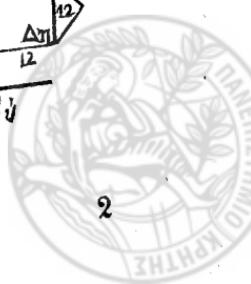
"Ηδη λαμβάνομεν ως βάσιν τὸ δεύτερον τετραχόρδον. Όρμώμενοι ἐξ ἑκάστου τόνου ως βάσεως καὶ ὀδεύοντες ἐπὶ τὸ ὄξην μέχρις οὖ συναντήσωμεν τὸν ὁμόφωνον αὐτοῦ σχηματίζομεν τέσσαρας ὁκταφώνους κλίμακας. Εἰτα λαμβάνομεν τὸ κάτωθεν τοῦ δευτέρου τετραχόρδου πρώτον ἐπὶ τὸ βαρὺ τετραχόρδον Δη, Γα, Βου, Πα, καὶ χρησιμοποιοῦντες πάσας τὰς φωνὰς Δη, Γα, Βου, Πα, ως βάσεις ὀδεύομεν ἐπὶ τὸ ὄξην μέχρις οὖ συναντήσωμεν τοὺς ὁμοφώνους αὐτῶν καὶ οὕτω σχηματίζομεν ἔτερας τέσσαρας κλίμακας βαρυτέρας τῶν πρώτων. Τὸ κατωτέρω κανόνιον διασαφηνίζει ταῦτα.

(1) (2)

ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΓΛΟΣ.—ΤΕΥΧΟΣ Α'.

§. 3. Κατὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα παράγομεν ὅκτω διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων κλίμακας κατά τε τὴν θέσιν τῶν διαφόρων διαστημάτων, τῶν τόνων, τὴν βάσιν καὶ τὴν ὁξύτηταν βαρύτηταν αὐτῶν, αἴτινες ὡς ἐκ τούτου παραγούσιες καὶ διάφορον ἴδεαν μέλους. Τὰς ὅκτω ταύτας διαφοράς, ἦτοι τοὺς ἥχους ὡς ἐκ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν διαιροῦμεν εἰς δύο, εἰς κυρίους, τοὺς παραγομένους ἐκ τοῦ δευτέρου ἐπὶ τὸ ὁξὺ τετραχόρδου Πα, Βου, Γα, Δη, καὶ εἰς πλαγίους, ὃν καὶ βάσεις εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐπὶ τὸ βαρὺ τετραχόρδου Δη, Γα, Βου, Πα. Πρὸς διάκρισιν δὲ τῶν κυρίων ἀπ' ἀλλήλων ὄνομάζομεν τὸν μὲν ἔχοντα βάσιν τὸν φθόγγον Πα, πρῶτον ἥχον τὸ τρόπον τὸ νόμον· τὸν δὲ βασιζόμενον ἐπὶ τοῦ Βου, δεύτερον, τὸν ἐπὶ τοῦ Γατρίτον καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ Δη τέταρτον. Ἐκ δὲ τῶν πλαγίων πλάγιον μὲν τοῦ τεταρτού καλοῦ μεν τὸν ἐπὶ τοῦ Δη (δν γράφομεν Νη) βασιζόμενον. Πλάγιον τοῦ τρίτου τὸν ἐπὶ τοῦ Γα, (δν γράφομεν, Ζω) βασιζόμενον, πλάγιον τοῦ δευτέρου τὸν ἐπὶ τοῦ Βου (δν γράφομεν Κε), πλάγιον δὲ τοῦ πρώτου τὸν ἐπὶ τοῦ Πα, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ κατωτέρω κανονίου σημειοῦνται.¹⁾

§. 4. Ἐὰν ἥδη ἔξετασσωμεν τὰς βάσεις τῶν ἥχων ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω κανονίου, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ βάσις ἑκάστου πλαγίου εἶναι ὁ πέμπτος τόνος κατωθεν τῆς βάσεως τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Κατὰ συνέπειαν ὁ σχηματισμὸς αὐτῶν ἦτοι ἡ εὑρεσίς στηρίζεται ἐπὶ πενταχόρδου οὐ τὸ μὲν ἕκαρον κατέχει ὡς βάσιν ὁ κύριος, τὸ δὲ κάτω ἕκαρον ὁ πλάγιος αὐτοῦ.

§. 5. Ἡ βάσις ἑκάστου ἥχου ἔξασκεται τοσαύτην ἐλκτικὴν δύναμιν ἐπὶ τῶν λοιπῶν τόνων τῆς κλίμακος αὐτῆς, ὥστε ἔξαναγκάζει τρόπον τινὰ τὸ μέλος, ἵνα μὴ ἀπομικρύνηται ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἂν ἴσταται που, αὐτὴ ἀπαιτεῖ νὰ ἴσταται καὶ ἐνδιατρίβῃ ἐπὶ ὠρισμένου τόνου πρὸς δν ἔχει σχέσιν τινὰ. Ἡ ἐλκτικὴ αὐτὴ δύναμις τῆς βάσεως ἀποτελεῖ τὸ οὐσιώδεστατον κύριον χρακτηριστικὸν τῶν ἥχων· οἱ δὲ σχετικοὶ πρὸς ταύτην τόνοι ἀποτελοῦσι τὸ δευτερεύον χρακτηριστικόν· καὶ ἡ

¹⁾ Ο λεγόμενος ἥχος βαρὺς εὑρίσκεται ἢ ἡμιτόνειν ἀναθεν τοῦ πλαγίου τρίτου, ἢ τέσσαρας φωνὰς κάτωθεν αὐτοῦ οὔτας.

μὲν στάσις τοῦ μέλους ἐπὶ τῆς βάσεως καλεῖται κυρία κατάληξις, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ τόνου δευτερεύουσα.

Τέταρτος Δη					
Γα	12			Tρίτος	
Bou	8	8		Δεύτερος	
Πα	10	10		Πα Πρῶτος	
λ δι' Νη	12	12	12	Νη	
λ Γ' Ζω	12	12	12	Ζω Βαρύς	
Κε			8	Κε λ β'.	
Πα			10	Πα λ α'.	

§. 6. Πρὸς δήλωσιν τῶν διατονικῶν τόνων εἰς τε τὰς κυρίας καὶ δευτερεύουσας καταλήξεις κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τοῦ διατονικοῦ μέλους μεταχειρίζόμεθα σημεῖά τινα ἡνωμένα μετὰ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων τῶν συλλαβῶν δι' ὧν ὄνομάζομεν τοὺς τόνους, σημειουμένων κάτωθεν ἢ ἀνωθεν αὐτῶν. Τὰ σημεῖα ταῦτα καλοῦμεν μαρτυρίας καὶ εἶνε διὰ μὲν τοὺς τόνους τῆς βαρείας διὰ πασῶν κλίμακος αἱ ἔξι.

¶ λ γι' δι' ρι' α' ς ρι'

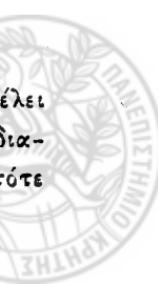
διὰ δὲ τοὺς τῆς μέσης διὰ πασῶν κλίμακος αἱ ἔξι.

π δι' ρι' γι' δι' ρι' ς ρι' γι'

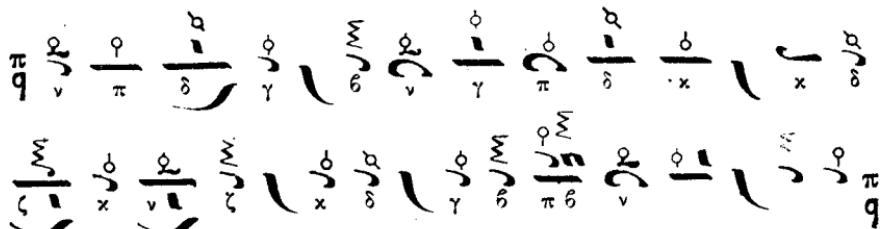
διὰ δὲ τοὺς τῆς ὀξείας διὰ πασῶν αἱ ἔξι.

π' δι' ρι' γι' δι' ρι' ς ρι' γι'

§. 7..Τὰς ἀνωτέρω μαρτυρίας μεταχειρίζόμεθα μόνον ἐν τῷ τέλει τῶν γραμμῶν. "Οταν ὅμως παραστῇ ἀνάγκη νὰ δηλώσωμεν τόνον διατονικὸν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν γραμμῶν ἐπὶ τινος φθογγοσήμου, τότε

μεταχειρίζόμεθα ἔτερα σημεῖα μᾶλλον εὔχροηστα. Ταῦτα καλοῦμεν φθο-
ρικὰ τοῦ διατονικοῦ γένους σημεῖα, ἔκαστον τῶν ὁποίων φανερώνει
ἀριστερόν τόνον τῆς κλίμακος. Οὕτω τοῦτο μὲν ω̄ φανερώνει τὸν κάτω
Νη̄· τοῦτο δὲ φ τὸν Ηᾱ· τοῦτο ξ̄ τὸν Βοῡ· τοῦτο φ̄ τὸν Γᾱ· τοῦτο
φ̄ τὸν Δη̄· τοῦτο φ̄ τὸν Κε̄· τοῦτο ξ̄ τὸν Ζω̄ καὶ τοῦτο ω̄ τὸν Νψη-
λὸν Νη̄. Ως παράδειγμα δὲ πρὸς ἀσκησιν ἔστω ἡ ἀκόλουθος παράστασις.

β'.) Περὶ παραγωγῆς χρωματικῶν ἥχων.

§. 8. Τὸ διατονικὸν μέλος καταστρέφεται ἀμα ἐπιφέρωμεν αὔξησιν
ἢ ἐλάττωσιν τῶν φυσικῶν διατονικῶν τόνων. Τὸ ἐκ τῆς αὐξομειώσεως
τῶν διαστημάτων παραγόμενον νέον μέλος ὄνομαζομεν γένος χρωμα-
τικὸν κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς βάσεως παραγό-
μενα διάφορα εἰδὴ μελῶν ὄνομαζομεν ἥχους ἢ τρόπους χρωματικούς.

§. 9. Ως μέσα δι' ὧν παραγομεν τοὺς χρωματικοὺς ἥχους ἢ τὸ χρω-
ματικὸν μέλος μεταχειρίζόμεθα σημεῖά τινα, ἀπερ ὄνομαζομεν φθορὰς
καὶ εἶνε τὰ ἔξτης.

1.) Πρὸς αὔξησιν τῶν τόνων.

α'.) ἡ Δίεσις, ἥτις αὔξάνει τὸν τόνον ὑπὸ τὸν ὅποῖον τίθεται κατὰ
τὸ ἥμισυ τοῦ μείζονος τόνου ἥτοι κατὰ $\frac{6}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο. σ.

β'.) ἡ τεταρτημόριος Δίεσις αὔξάνουσα κατὰ $\frac{1}{4}$, ἥτοι $\frac{3}{12}$ εἰς
τὸ σχῆμα τοῦτο σ.

γ'.) ἡ τριτημόριος Δίεσις αὔξάνουσα κατὰ $\frac{1}{3}$, ἥτοι $\frac{4}{12}$ εἰς τὸ
σχῆμα τοῦτο σ.

δ').) ἡ ἡμιολιος Δίεσις αὔξάνουσα κατὰ $\frac{3}{4}$, ἥτοι $\frac{9}{12}$ εἰς τὸ
σχῆμα τοῦτο σ.

καὶ ε').) ἡ ἐπίτριτος Δίεσις αὔξάνουσα κατὰ $\frac{2}{3}$, ἥτοι $\frac{8}{12}$ εἰς
τὸ σχῆμα τοῦτο σ.

2.) Πρὸς ἐλάττωσιν τῶν τόνων.

- α'.) ἡ "Υφεσις ἐλαττοῦσα τὸν τόνον ὑφ' ὃν τίθεται κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ μείζονος τόνου ἥτοι κατὰ $\frac{6}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο... ρ.
- β'.) ἡ τεταρτημόριος "Υφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{1}{4}$, ἥτοι $\frac{3}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο ρ.
- γ'.) ἡ τριτημόριος "Υφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{1}{3}$, ἥτοι $\frac{4}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο..... ρ.
- δ'.) ἡ ἡμιόλιος "Υφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{3}{4}$, ἥτοι $\frac{9}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο..... ρ.
- καὶ ε'.) ἡ ἐπίτριτος "Υφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{2}{3}$, ἥτοι $\frac{8}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο ρ.

Πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω παραθέτομεν τὸ ἔξῆς διάγραμμα.

Διεσις.

	$\sigma = \frac{1}{2}$	$\sigma = \frac{1}{4}$	$\sigma = \frac{1}{3}$	
πα	6 12	10	8 12	
νη	— —	— —	γα	— —
σ	14 8	9 12	σ	12 8
Ζω	— —	δη	— —	
κε	10	σ	1 5 12	
		γα	πα	

	$\sigma = \frac{3}{4}$	$\sigma = \frac{2}{3}$	
κε	12	δη	4 12
δη	— —	γα	— —
γα	3 12	σ	16 8
σ	— —	ζου	— —
ζου	17 8	πα	10

"Yφεσες.

	$\rho = {}^1 l_2$
vη	8
Zω	
ρ	16
xε	10
δη	6
	12

	φ
Zω	12
xε	
ρ	15
δη	12
	9
γα	12

	$\rho = {}^1 l_3$
vη	12
ρ	
Zω	12
xε	8
	6
	10

	$\varphi = {}^3 l_1$
γα	8
Bou	
ρ	19
πα	10
	3
xε	3

	$\varphi = {}^2 l_3$
vη	
Zω	
ρ	
xε	
δη	

§. 10. Διὰ τῆς χρήσεως τῶν διέσεων καὶ ὑφέσεων δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν τόσας χρωματικὰς κλίμακας δσας καὶ διατονικάς· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐταὶ συμπίπτουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ θ̄ττον εἰς ὠρισμένας χρωματικάς, αἵτινες καὶ ἀποτελοῦσι τοὺς κυρίους χρωματικοὺς ἥχους, διὰ ταῦτα ἀρκεῖ τούτους νὰ ἔξετάσωμεν.

§. 11. Πρὸς παραγωγὴν δὲ τῶν χρωματικῶν κλίμακων καὶ ἥχων μεταχειρίζόμεθα τὸν ἔξιτης κανόνα.

Λαμβάνομεν τὸ πρῶτον ἐπὶ τὸ ὄξὺ τετράχορδον τοῦ πρώτου διατονικοῦ ἥχου Πα, Βου, Γα, Δη, καὶ τὸν μὲν δεύτερον τόνον Βου ἐλαττοῦμεν διὰ τῆς τριτημορίου ὑφέσεως κατὰ ${}^4/_{12}$: τὸν δὲ τρίτον Γα αὔξανομεν διὰ τῆς ἐπιτρίτου διέσεως κατὰ ${}^3/_{12}$: τοὺς δὲ λοιποὺς τόνους πρῶτον καὶ τέταρτον ἀφίνομεν εἰς τὰς θέσεις των. Οὕτω σχηματίζομεν ἐν χρωματικὸν τετράχορδον, τὸ ὄποιον ἐπαναλαμβανόμενον καὶ ἐπὶ τὸ ὄξὺ ἀπὸ τοῦ τόνου Κε ἀποτελεῖ τὴν χρωματικὴν κλίμακα τοῦ πρώτου ἥχου, δστις ὑπὸ τῶν διδασκαλῶν καλεῖται πλάγιος τοῦ δευτέρου καὶ συγκατατάλεγεται μεταξὺ τῶν κυρίων ὄκτὼ ἥχων. Διὰ τοῦ ἀνωτέρῳ τρόπου τὰ διαστήματα τῆς διὰ πασῶν κλίμακος τοῦ ἥχου

τούτου μεταβάλλονται ώς εἰς τὴν ἀπέναντι κλίμακα εἰς ὥμιτόνιον, ὑπερημιόλιον, τριτημόριον, τόνον μείζονα, ὥμιτόνιον, ὑπερημιόλιον καὶ τριτημόριον.

§. 12. Θεωροῦντες τὴν ἀπέναντι κλίμακα ώς τὴν μέσην διὰ πασῶν συνεγίζομεν τὰς αὐτὰς αὐξομειώσεις κατὰ τὸν ἀνωτέρῳ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν τετραχόρδων τῆς βαρείας διὰ πασῶν ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Nn. Οὕτω σχηματίζομεν μίαν δις διὰ πασῶν κλίμακα ἐπὶ τῆς ὅποιας εὑρίσκομεν τρεῖς χρωματικοὺς ἡχούς. Τὸν πρῶτον χρωματικὸν ἦτοι τὸν πλάγιον τοῦ δευτέρου, ὅστις κατέχει τὴν ἁνω κλίμακα ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ τόνου Πα. Τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου χρωματικόν, ὅστις κατέχει τὴν κάτω διὰ πασῶν ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Nn· καὶ τὸν τετάρτον χρωματικὸν τὸν καλούμενον ὑπὸ τῶν διδασκάλων δεύτερον χρωματικόν, ὅστις κατέχει τὸ μέσον τῶν δύο πρώτων ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ τόνου Δη τῆς κάτω κλίμακος καὶ λήγων εἰς τὸν δόμοφωνον Δη τῆς δευτέρας κλίμακος ώς τὰ δπισθεν σχήματα δεικνύουσι.

πα	4
νη	20
δ	9
Zω	6
κε	12
δη	4
γα	20
δ	9
εου	6
πα	

Αἱ δπισθεν κλίμακες ώς πρὸς τὰ διαστήματα ἐλαχίστην παρουσιάζουσι τὴν διαφοράν, ἐφ' ὃ καὶ οἱ μὴ ἔξησκημένοι πάσχουσι σύγχυσιν· ἀλλὰ δέον νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ἡ οὔτισιδης αὐτῶν διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὰς ὀξυτέρας ἢ βαρυτέρας αὐτῶν βάσεις, αἵτινες διάφορον ἔξασκοῦσαι ἔλξιν ἐπὶ τῶν διαφόρων τόνων τῆς ἴδιας κλίμακος διακεκριμένην ἴδιότητα προσδιδούσιν εἰς τὸ μέλος καὶ διαφόρους ποιοῦνται τὰς καταλήξεις.

§. 13. Ἐκτὸς τῶν δπισθεν χρωματικῶν κλίμακων ἡ καθ' ἡμᾶς μουσικὴ τέχνη ποιεῖται χρῆσιν καὶ ἐτέρων τινῶν μικτῶν λεγομένων ώς συνισταμένων ἐκ χρωματικῶν καὶ διατονικῶν τριχόρδων ἢ τετραχόρδων. Τοιαῦται εἶναι α'). ἡ τοῦ δευτέρου ἡχού, ἥτις συνισταται ἐκ δύο τριχόρδων καὶ ἐνὸς τετραχόρδου, ὡν τὸ μὲν πρῶτον Βου, Γα, Δη, ἔχει διατονικόν· τὸ δὲ δεύτερον χρωματικὸν Δη, Κε, Ζω καὶ τὸ τετραχόρδον Ζω, Nn, Πα, Βου ἐπίστης χρωματικόν. Οἱ ἐπὶ τοῦ Βου θεμελιούμενος οὗτος ἡχος εἶναι ὁ κυρίως δεύτερος χρωματικός, ἔνεκα δὲ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ συνθέσεως καὶ τὰ διαστήματα αὐτοῦ, τουτέστι τὰ ἀκουστικὰ αὐτοῦ τμήματα εἶναι ἐλλιπῆ.—β'.) αἱ μικταὶ τοῦ πρώτου

$\Pi\alpha''$	$\frac{4}{}$
$N\eta$	
δ^2	20
$Z\omega$	ρ
$K\varepsilon$	6
	12
$\Delta\eta$	4
$\Gamma\alpha$	
δ^2	20
Bou	ρ
$\Pi\alpha'$	6
	12
$N\eta'$	
$Z\omega$	4
δ^2	18
$K\varepsilon$	ρ
$\Delta\eta$	8
$\Gamma\alpha$	
δ^2	18
Bou	
$\Pi\alpha$	$\frac{\rho}{\pi}$
$N\eta$	8

A'. ἦ $\frac{\lambda}{\pi}$ 6'. χρωμ.

Δ'. ἦ B'. χρωμ.

$\frac{\lambda}{\pi}$ δ'. χρωμ.

$\Delta\eta'$	$\frac{4}{}$
$\Gamma\alpha$	
δ^2	20
Bou	ρ
$\Pi\alpha$	6
	12
$N\eta$	
$Z\omega$	
δ^2	18
$K\varepsilon$	ρ
$\Delta\eta$	8

Δ'. ἦ B'. χρωμ.

$N\eta'$	$\frac{4}{}$
$Z\omega$	
δ^2	18
$K\varepsilon$	ρ
$\Delta\eta$	8
$\Gamma\alpha$	
Bou	
δ^2	18
$\Pi\alpha$	ρ
$N\eta$	8

$\frac{\lambda}{\pi}$ δ'. χρωμ.

¹⁾ Ἐάνωτέρω ἀπὸ τοῦ Νη χρωματικὴ κλίμαξ καλεῖται ὑπὸ τῶν ὄθωμαν μανῶν μαυσικὴ χιτζάκ-χιάρ.

καὶ τοῦ πλαγίου τετάρτου χρωματικοῦ κλίνακες, ἃς πρὸς ἀπόδειξιν παραθέτομεν φύε.

$\Sigma \omega_{\text{GOUdX}}$	N'	N	N	N	N	N	N
	Z	Z	K	K	Δ	Γ	N
	8	10	12	4	4	20	6
$B_{\text{OU'}}$	ρ	ρ	ρ	ρ	ρ	ρ	ρ
$\Pi_{\alpha'}$	6	20	12	4	4	20	6
Π_{α}	12	6	8	4	8	12	6
$N\eta$	4	20	12	4	4	20	6
$Z\omega$	18	6	10	8	8	12	6
ρ	12	12	12	12	12	12	12
$K\epsilon$	8	12	12	12	12	12	12
$\Delta\eta$	12	8	8	8	8	8	8
$\Gamma\alpha$	8	10	10	10	10	10	10
B_{OU}	68	72	72	72	72	72	72

Λ δ'. μικτοὶ χρωματ.

Α'. ἦ λέγεται οὐκτοῖ.

B'.

'Ex τῶν ἀγωτέρω καταφαίνεται ὅτι χρωματικοὺς ἥχους καθηροὺς

έχομεν τὸν πρῶτον, δεύτερον, τέταρτον καὶ πλάγιον τοῦ τετάρτου.
'Αλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἔτεραι ποικιλίαι, ὡν ἡ δεξιὰ χρήσις τοῦ μελοποιοῦ ἀποδεικνύει, ὅτι ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οὕτω παρ' ἡμῖν πάντες οἱ ἥχοι εἶνε εὔχρηστοι καὶ εἰς τὸ χρωματικὸν γένος.

§. 14. Ἡ ἀκριβὴς παράστασις τῶν ἀνωτέρω χρωματικῶν κλίμακων κατορθοῦται διὰ τῆς ἀσκήσεως ἐπὶ τῇ βάσει καὶ βοηθείᾳ ὄργανου τεχνητοῦ. "Οταν δὲ ἦνε ἀνάγκη νὰ δηλώσωμεν ἐν ἀρχῇ φίσματός τινος ἢ ἐν τῷ μέσῳ χρωματικὸν μέλος, ἀν μὲν ἦνε παροδικὸν ἦτοι ἐπὶ ἐνὸς μόνον ἢ δύο φθόγγων, πράττομεν διὰ τῆς χρήσεως τῶν ὑφέσεων καὶ διέσεων· ἀν δὲ ἦνε μακρὰ μουσικὴ γραμμὴ ἢ καὶ ὅλον τὸ φίσμα, μεταχειρίζομεθα ἔτερα σημεῖα καλούμενα χρωματικαὶ μαρτυρίαι.

Τοῦτα δὲ εἶνε τοῦ μὲν $\Delta \beta'$. τὰ ἔξι; $\Delta \ K \ Z \ N \ P'$.
τοῦ δὲ δευτέρου χρωματικοῦ $\Delta \ K \ Z \ N \ P \ B \ G \ \Delta$.

'Ἐν τούτοις εἶνε ἀνάγκη νὰ δηλώσωμεν τὸ χρῶμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς γραμμῆς καὶ τότε μεταχειρίζομεθα ἔτερα σημεῖα φθοραὶ καλούμενα τοῦ μὲν $\Delta \beta'$ ταῦτα τῷ σ ἐξ ὡν τὸ πρῶτον ἴσχύει ἐν ἀναβάσει καὶ τίθεται ἐν τῷ πρώτῳ τόνῳ ἑκάστου χρωμ. τετραχόρδου ἦτοι ἐπὶ τοῦ Πα καὶ Κε· καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ Βου καὶ Ζω κατὰ τριτημόριον τόνον καὶ τὴν αὔξησιν ἢ ὑψωσιν τοῦ Γα καὶ Νη κατὰ $\frac{2}{3}$; τὸ δὲ δεύτερον ἐπὶ τοῦ τελευταίου τόνου ἑκάστου τετραχόρδου ἦτοι ἐπὶ τοῦ Δη καὶ Πα καὶ ἐνεργεῖ ἐν καταβάσει τὰ αὐτά. Τοῦ δὲ δευτέρου χρωματικοῦ ταῦτα $\sigma \rho$, ὡν τὸ πρῶτον ἐνεργεῖ ἐν ἀναβάσει ὅ,τι καὶ τὸ πρῶτον τοῦ πλαγίου δευτέρου· τὸ δὲ δεύτερον ἐνεργεῖ ἐν καταβάσει δμοίως. Τίθενται δὲ τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ, τὸ δὲ ἐν τῷ τέλει τοῦ τριχόρδου.

6	$\Delta \alpha'$
14	Γ
4	B

'Εκτὸς τῶν ἀνωτέρω φθορῶν συνήθως εἶνε καὶ ἡ καλουμένη τουρκιστὶ μουσιάρ ρ δεσπόζουσα τέσσαρας φθόγγους. 'Ἐν χρήσει δὲ οὖσα ἐν τῇ κλίμακι τοῦ Βου διατονικοῦ τίθεται ἐπὶ τοῦ Δη καὶ ὑψοῦ τοὺς Γα καὶ Πα κατὰ ἡμιτόνιον ὡς ἀπέναντι φαίνεται.

γ'.) Περὶ παραγωγῆς ἐναρμονίων πῆχων.

§. 15. Πρὸς παραγωγὴν τοῦ χρωματικοῦ μέλους εἴδομεν ὅτι ἐλαττοῦται ὁ ἐλάσσων καὶ ὑψοῦται ὁ ἐλάχιστος. 'Ἐὰν τώρα ἐλαττώσωμεν

μόνον τοὺς ἐλάσσονας, ἀφήσωμεν δὲ εἰς τὰς θέσεις των πάντας τοὺς λοιπούς, θὰ ἴδωμεν ὅτι παράγεται ἔτερον μέλος διάφορον τῶν δύο πρώτων, ὅπερ καλεῖται ἐναρμόνιον.

Κατὰ ταῦτα ἔστω πρὸς ἀπόδειξιν ἡ κατωτέρω κλίμακ τοῦ Πα ἡλαττωμένους ἔχουσα τοὺς ἐλάσσονας αὐτῆς κατὰ τριτημόριον τόνου.

§. 16. Ἐὰν λαθὼμεν ὡς βάσιν ἔκαστον τόνον τῆς κλίμακος ταύτης θέλομεν σχηματίσῃ ἑτέρας ἐξ ὀκταφώνους ἐναρμονίας κλίμακας διαφερούσας πρὸς ἄλληλας καὶ ἔχουσας ὡς ἑξῆς τὰ διαστήματα αὐτῶν.

α'.) N II B Γ Δ K Z N
12 6 12 12 12 6 12

β'.) Z N II B Γ Δ K Z
12 12 6 12 12 12 6

γ'.) K Z N II B Γ Δ K
6 12 12 6 12 12 12

δ'.) Δ K Z N II B Γ Δ
12 6 12 12 6 12 12

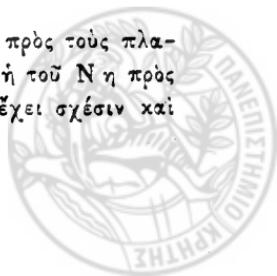
ε'.) Γ Δ K Z N II B Γ
12 12 6 12 12 6 12

ζ'.) B Γ Δ K Z N II B
12 12 12 6 12 12 6¹⁾

12	N
12	ρ
6	Z
6	K
12	Δ
12	Γ
12	β
6	Π

Ἐν τῇ ἐκφωνήσει τῶν ἀνωτέρω κλίμακων ἀκούεται ὁ μὲν Πα ὡς Βου, ὁ δὲ Νν ὡς Πα· ὁ Ζω ὡς Νη, ὁ Κε ὡς Ζω· ὁ Δην ὡς Κε· ὁ Γα ὡς Δην καὶ ὁ Βου ὡς Γα, μετὰ τοσαύτης προσεγγίσεως, ὡστε παραπλανῷ τὸν μὴ ἐξηκημένον εἰς τὴν μετάπτωσιν τοῦ διατονικοῦ μέλους καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐξάσκησις.

1) Αἱ σχέσεις τῶν ἀνωτέρω κλίμακων εἰνε ὡς αἱ τῶν κυρίων πρὸς τοὺς πλαγίους αὐτῶν· οὕτως ἡ μὲν τοῦ Πα ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν Δην· ἡ τοῦ Νη πρὸς τὴν τοῦ Γα καὶ ἡ τοῦ Ζω πρὸς τὴν τοῦ Βου· ἡ δὲ τοῦ Κε ἔχει σχέσιν καὶ πρὸς τὸν Πα καὶ πρὸς τὸν Δην.

§. 17. Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐναρμονίους κλίμακας δύνανται νὰ ἀναχθῶσι καὶ αἱ κατωτέρω μικταὶ ἡ τοῦ Σαμπαὴ ἡ τοῦ Χισάρ Μπουσελίκ καὶ ἡ τοῦ Νισαμπούρ, ὡν ἡ μὲν πρώτη καὶ τρίτη σύγκεινται ἐξ ἑνὸς τετραχόρδου ἐναρμονίου καὶ ἑνὸς διατονικοῦ ἡ δὲ τοῦ Χισάρ εἶναι σύνθεσις πενταχόρδου καὶ τετραχόρδου χρωματικοῦ, ἥτις ἔκφραζει μέλος ἐναρμόνιον. "Ενεκα δὲ τῆς συνθέσεως αὐτῶν ταύτης καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν παραγόμενον ἐναρμόνιον μέλος εἶναι μαλακώτερον.

Σαμπαὴ		Χισάρ Μπουσελίκ		Νισαμπούρ	
Γα		Ηα	♂	Δη	
Bou	8	Nη	6	Γα	6
	10	Zω	18	Bou	6
Πα		Kε	6		13
	12	Δη	6	Πα	
Nη	2		18		12
	12	Γα		Nη	
Zω	ρ			Zω	8
	6				10
Kε		Bou	6	Kε	
	18				12
Δη	ρ		12	Δη	
Γα	6	Πα			

§. 18. Μαρτυρικὰ σημεῖα οἱ ἐναρμόνιοι ἥχοι ἔχουσι τὰ αὐτὰ τῶν διατονικῶν πλὴν τῶν φθόγγων Γα καὶ Ζω, οἵτινες λαμβάνουσι τὸ

σημεῖον τοῦτο **??** κάτωθεν τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων οὔτε **??**. **??**. 'Αλλ' ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ μέλους ἐπὶ τῶν φθογγοσήμων δέχονται τὴν τριτημοριον ὑφεσιν **ρ**, ἥτις κυρίως τέθεται ἐπὶ τῶν ἐλασσόνων τόνων Bou καὶ Zω· τιθεμένη δὲ ἐπὶ τοῦ Γα ἐκλαμβάνει αὐτὸν ὡς Ζω.

§. 19. Οἱ δὲ μικτοὶ ἐναρμόνιοι ἥχοι (§. 17.) ἔχουσιν ἴδια φθορικὰ σημεῖα. Καὶ τὸ μὲν Χισάρ Μπουσελίκ ἔχει τὸ σημεῖον τοῦτο **-θη**, ὅπερ τιθεμένον ἐπὶ τοῦ φθόγγου Κε ἀπαιτεῖ τὸν μὲν πρῶτον ἀνιόντα φθόγ-

γον Ζω ἡλαττωμένον κατὰ τριτημόριον τόνου, τὸν δὲ πρῶτον κατιόντα φθόγγον Δη ὑψωμένον κατὰ ἡμιτόνιον. Τὸ δὲ Νισαμπούρ ἔχει τὸ σημεῖον τοῦτο ρ δί' οὐ καὶ ἐκδηλοῦται. Τίθεται δὲ ἐπὶ τοῦ φθόγγου Δη καὶ ἐνεργοῦν ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀπαιτεῖ νὰ ἐκλαμβάνεται οὗτος μὲν ὡς Ζω ἢ Γα· τὸν δὲ ὅπο τὸν Γα φθόγγον Βου εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γα ὡς καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ δείκνυσιν δὲ σύνθεσις τριτημορίου ὑφέσεως μετὰ διέσεως. Τὰ δύο ταῦτα σημεῖα τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἔχουσι καὶ ὅταν τεθῶσιν ἐπὶ οἰουδήποτε ἄλλου φθόγγου. Τὸ δὲ Σαμπαὴ παρίσταται μόνον διὰ τῆς ἡμιτονίου ὑφέσεως ἐπὶ τοῦ Δη καὶ τῆς τριτημορίου ὑφέσεως ἐπὶ τοῦ Ζω.

ঃ 20. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐναρμονίων σημείων ἡ καθ'ἡμᾶς μουσικὴ τέχνη ποιεῖται χρῆσιν καὶ τῶν ἐφεζῆς δύο σημείων φ. δ., ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀπαιτεῖ τὸν πρῶτον ἀνιόντα φθόγγον ὑφεσιν· τὸ δὲ δεύτερον ἀπαιτεῖ τὸν πρῶτον κατιόντα φθόγγον διεσιν· ἀμφότερα ὅμως εἶνε παροδικὴ καὶ συνήθη εἰς τὸν τρίτον καὶ πρῶτον ἐναρμόνιον ἥχον καὶ τίθενται κυρίως ἐπὶ τοῦ φθόγγου Κε.

ঃ 21. Αἱ φθοραὶ ἐνεργοῦσιν ἑκάστη τὴν ἔαυτης κλίμακα καὶ διαλύονται πρὸς ἀλλήλας οὕτως. "Οταν ἐνεργῇ ἡ φθορὰ τοῦ διατονικοῦ καὶ συναντήσῃ φθορὰν χρωματικὴν ἡ ἐναρμονίαν, παύει ἐνεργοῦσα καὶ ἀρχεται ἡ ἐνέργεια τῆς χρωματικῆς ἡ ἐναρμονίου. "Οταν πάλιν ἐνεργῇ ἡ χρωματικὴ καὶ συναντήσῃ διατονικὴν ἡ ἐναρμονίαν ἐπίσης καὶ αὕτη παύει. Τοῦτο γίνεται καὶ ὅταν ἐνεργῇ ἐναρμονία καὶ συναντήσῃ χρωματικὴν ἡ διατονικὴν.

ঃ 22. Τὴν διὰ τῶν φθορῶν μεταβολὴν τοῦ μέλους παρακολουθοῦσι καὶ αἱ μαρτυρίαι εἰς τὰς καταλήξεις. Οὕτω· ὅταν φύματός τινος τὸ μέλος ἦνε διατονικὸν καὶ καταλήγῃ εἰς τὸν φθόγγον Πα, ἡ μαρτυρία τοῦ φθόγγου τούτου ὄφείλει νὰ σημειωθῇ οὕτω π. ἀμαρτυρία ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ μεταβληθῇ τὸ μέλος διὰ τῆς φθορᾶς εἰς χρωματικόν, καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη συμμεταβάλλεται εἰς χρωματικὴν καὶ σημειοῦται οὕτω π. ὁ κανὼν οὗτος ἴσχύει καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν γενῶν.

ঃ 23. Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω μεταβολῆς αἱ μαρτυρίαι πάσχουσι καὶ ἐτέρων τὴν τῆς μεταθέσεως, καθ' ἣν τόνος τις λαμβάνει τὴν θέσιν καὶ τὸ σημεῖον ἐτέρου τινὸς οὕτω· ὑποτιθεμένου ὅτι τὸ μέλος δδεύει ἐπὶ

τοῦ διατονικοῦ πενταχόρδου Κε, Δη, Γα, Βου, Πα, ἐὰν τὸν φθόγγον Κε προφέρωμεν ως Δη, συνεπῶς τὸ μέλος θὰ μεταβληθῇ καὶ θὰ μετατεθῇ εἰς τὸ πεντάχορδον Δη, Γα, Βου, Πα, Νη· τούτου ἔνεκκα κατ' ἀνάγκην καὶ αἱ καταλήξεις θέλουσιν ἀλλάξῃ τὰ μαρτυρικὰ αὐτῶν σημεῖα οὕτως ὥστε ἡ μὲν τοῦ Κε θέλει σημειωθῆναι οὕτω $\ddot{\alpha}$ ἡ τοῦ Δη οὕτω $\dot{\alpha}$. ἡ τοῦ Γα οὕτου $\dot{\gamma}$. ἡ τοῦ Βου οὕτω $\dot{\beta}$. ἡ τοῦ Πα οὕτω π καὶ καθεξῆς. Ἐὰν δὲ τὸν Δη ἐκλάβωμεν ως Κε, τότε αἱ μαρτυρίαι σημειούνται οὕτω $\dot{\alpha}$ $\dot{\gamma}$ $\dot{\beta}$ π ν καὶ καθεξῆς. Η μεταβολὴ αὗτη ὁνομάζεται παραχορδὴ καὶ συμβαίνει εἰς πάντα τὰ γένη.

Α σκήσεις.

1) Ποιὸν γένος μαρτυροῦσι καὶ εἰς ποίους τόνους ὑποτίθενται καὶ ἐπιτίθενται τὰ σημεῖα ταῦτα $\text{m. q. x. } \text{~. } \ddot{\alpha} \dot{\beta} \dot{\gamma} \sim \omega$.

2) $\ddot{\alpha} \dot{\beta} \dot{\gamma} \omega$.

3) $\ddot{\alpha} \dot{\beta} \dot{\gamma} \theta \omega$.

4) $\ddot{\alpha} \dot{\beta} \dot{\gamma} \theta \omega \dot{\delta} \omega$.

§. 24. Ἐνῷ ἡ κατὰ κόσμον μουσικὴ ποιεῖται ἐλευθέρων χρῆσιν ὅλων τῶν ἀνωτέρω κλιμάκων μετὰ ποικίλων ἀλλών συνδυασμῶν, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὅμως μουσικὴ τὰ σεμνὰ καὶ σοβαρὰ μέλη ἐπιδιώκουσα ἐκτός τινων ἔξαιρέσεων ποιεῖται χρῆσιν ὅλων τῶν ὄκτὼ ἡχῶν, ἐξ ὧν τέσσερας διατονικοὺς τὸν πρῶτον, τέταρτον καὶ τοὺς πλαγίους αὐτῶν· δύω χρωματικοὺς τὸν δεύτερον καὶ τὸν πλάγιον αὐτοῦ καὶ δύω ἐναρμονίους τὸν τρίτον καὶ βαρύν. Τούτων δὲ τῶν ἡχῶν τὰ μέλη διαιρεῖ εἰς τρία εἴδη τὸ στιχηραρικόν, τὸ εἰρμολογικὸν καὶ τὸ παπαδικόν, καὶ εἰς τέσσερα συστήματα τὸ διὰ πασῶν, τὸ πεντάχορδον, τὸ τετράχορδον καὶ τὸ τρίχορδον, ἀπερ καὶ ἀλλώς καλούντας ὄκταφωνία, τετραφωνία ἢ τροχός, τριφωνία καὶ διφωνία. Ἐκάστου δὲ ἡχού τὴν φανέρωσιν ἐν ἀρχῇ παντὸς φρεματος ποιεῖται διὰ τῶν ἔξι τοῦ σημείων.

τοῦ πρώτου

$\ddot{\alpha}$ Πα ἡ Κε ἡ ἡχος α'. Πα

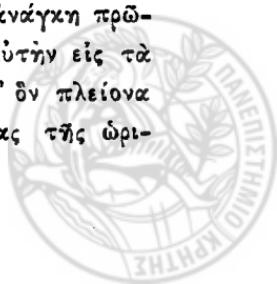
τοῦ δευτέρου	Δη η ἥχος β'. Δη η Βου
τοῦ τρίτου	γγι Γα η ἥχος γ'. Γα
τοῦ τετάρτου	δη Δη η ἥχος δ'. Δη
τοῦ πλαγίου πρώτου	λη̄ Πα η ἥχος λη̄ α'. Πα
τοῦ πλαγίου δευτέρου	λη̄ Πα η ἥχος λη̄ β'. Πα
τοῦ πλαγίου τετάρτου	λη̄ Νη η ἥχος λη̄ δ'. Νη
τοῦ βαρέος	Ζω η ἥχος ζαχένις Ζω
τοῦ ἐναρμονίου βαρέος	γγι Ζω
καὶ τοῦ δευτέρου διατονικοῦ	Γη̄ Βου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Π ε ρ i χ ρ ó n o u.

§. 1. Πάσαι αἱ ποικιλαι σχέσεις; τῶν τόνων καὶ τῶν κλιμάκων δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι; καὶ ἀποτελέσωσι μέλος τι εὐάρεστον εἰς τὴν ἀκοήν, ἣν μὴ ὑποβληθῶσιν εἰς μίαν ἄλλην σχέσιν, ἢτις καλεῖται χρόνος. Τούτου ἔνεκα δι χρόνος ἐν τῇ μουσικῇ εἶνε δὲ ἐσωτερικὸς σύνδεσμος, δῆστις συνέχει πάντας τοὺς φθόγγους καὶ παρίστησιν αὐτοὺς ζῶντας κατὰ μέρος μὲν ὡς φωνᾶς ἐμμελεῖς, ἐν συνόλῳ δὲ ὡς σῶμα ἀρμονικόν ἐν φ αὐτὸς εἶνε ψυχή. Κατ' ἀκολουθίαν σπουδαιότερον ἀντικείμενον ἐν τῇ μουσικῇ τέχνῃ εἶνε δι χρόνος.

§. 2. Χρόνον δὲ λέγοντες ἐν τῇ μουσικῇ ἐννοοῦμεν τὸν καιρόν, ἐντὸς τοῦ διποίου ἐκφωνοῦμεν ἔνα η καὶ περισσοτέρους φθόγγους. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ἡμέτερα φθογγόσημα δὲν ἔχουσιν ὡρισμένην χρονικὴν ἀξίαν καὶ τούτου ἔνεκα δὲν γνωρίζομεν ἐντὸς πόσης χρονικῆς διαρκείας δέοντα ἀναγνώσωμεν ἐν η περισσότερα φθογγόσημα, διὰ ταῦτα ἀναγκη πρῶτον νὰ δρίσωμεν τὴν χρονικὴν μονάδα καὶ νὰ δώσωμεν αὐτὴν εἰς τὰ φθογγόσημα, καὶ δεύτερον νὰ δρίσωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν πλείονα τοῦ ἐνὸς φθογγόσημα ἀναγινώσκονται ἐντὸς τῆς διαρκείας τῆς ὡρισμένης χρονικῆς μονάδος.

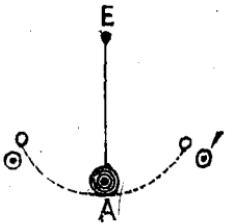

§. 3. Οι πλείους τῶν καθ' ἡμᾶς μουσικῶν παραδέχονται ως χρονικὴν μονάδα τὴν διάρκειαν ἐνὸς δευτερολέπτου. Ἐν τούτοις ἡ μουσικὴ ἀποστρέφεται τὴν μονοτονίαν, 'φ' φ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπινοήθησαν διάφοροι χρονικὲς μονάδες. Τοιαῦται δὲ ἔκανον σθησαν αἱ παραγόμεναι ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς ἀρχικῆς μονάδος διὰ τῶν ἀριθμῶν 2. 4. 8. 16. 32. 64 κλπ. ἦτοι $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{8}$. $\frac{1}{16}$. $\frac{1}{32}$. $\frac{1}{64}$ κλπ. αὕτινες εἶνε πολλοστημόρια τοῦ δευτερολέπτου.

§. 4. Συμφώνως πρὸς ταῦτα καὶ τὰ φθογγόσημα τῆς καθ' ἡμᾶς παρασημαντικῆς λαμβάνουσιν ἔκείνην τὴν χρονικὴν ἀξίαν, ἢν ἔχει ἡ προτασσομένη τοῦ ἀσματος χρονικὴ μονάδα· αἱ π. χ. τὸ ἀσματος ἥνε συντεθειμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χρονικῆς μονάδος $\frac{1}{4}$ ἢν καὶ προτάσσει ἐν τῇ ἀρχῇ, τότε καὶ τὰ φθογγόσημα ἔκαστον λαμβάνουσιν ἀξίαν τοῦ $\frac{1}{4}$ τοῦ δευτερολέπτου.

§. 5. Τούτου τεθέντος ἀναγκαῖον ἐφεξῆς νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἔκάστη τῶν ἀνωτέρω χρονικῶν μονάδων σύγκειται ἐκ τριῶν σημείων· ἐκ δύο ἀκρων καὶ ἐνὸς μέσου. Καὶ τὰ μὲν ἄκρα καλοῦμεν θέσεις, τὸ δὲ μέσον

καλοῦμεν ἄρσιν. Ἐκάστη ὅμως θέσις συμπίπτει ἐπὶ τοῦ σημείου τὸ ὅποιον εἶνε τέλος τῆς μιᾶς χρονικῆς μονάδος καὶ ἐν ταύτῳ ἀρχὴ τῆς ἐπομένης. Τούτου ἔνεκα πᾶσα χρονικὴ μονάδα σύγκειται ἐκ μιᾶς θέσεως καὶ μιᾶς ἄρσεως. Ἐστω πρὸς ἀπόδειξιν τὸ ἀπέναντι ἔκχρεμὲς ώρολογίου Ε. Α. τὸ ὅποιον ἵνα διατρέξῃ τὸ τόξον Θ.Θ' ἔξοδεύει ἐν δευτερόλεπτον. Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ

θὰ διαγράψῃ τὸ αὐτὸ τόξον Θ'.Θ' ἐπεται ὅτι θὰ ἔξοδεύῃ ἔτερον δευτερόλεπτον. 'Αλλ' ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν δύο τούτων κινήσεων Θ.Α.Θ' καὶ Θ'.Α.Θ, τὸ σημεῖον Θ' ἐνῷ εἰνε τέλος τῆς πρώτης κινήσεως γίνεται ἐν ταύτῳ καὶ ἀρχὴ τῆς δευτέρας. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ δεύτερον ἀκρον Θ' τοῦ Θ.Θ'. συμπίπτει πρὸς τὴν ἀρχὴν ὃτοι τὴν θέσιν τῆς δευτέρας κινήσεως Θ'.Θ. διὰ τοῦτο ἐκλαμβάνεται ως θέσις τῆς δευτέρας κινήσεως, καὶ οὕτως ἔκάστη χρονικὴ μονάδας ἡ ἔξοδευσμένη κατὰ τὰς κινήσεις τοῦ ἔκχρεμοῦ μίαν θέλει ἔχει θέσιν καὶ μίαν ἄρσιν.

§. 6. Τὰς ἀνωτέρω ἴδιότητας τῆς χρονικῆς μονάδος ἀκολουθεῖ καὶ ὁ φθόγγος ἔκαστου φθογγοσήμου· τουτέστιν ἀρχομένης τῆς χρονικῆς

μονάδος ἀρχεται συγχρόνως ἔκφωνούμενος καὶ ὁ φθόγγος, περατουμένης δὲ τῆς χρονικῆς μονάδος, ἐπειδὴ ἀρχεται δευτέρα χρονικὴ μονάς, παύει ταῦτοχρόνως καὶ ὁ φθόγγος καὶ ἀρχεται ἔκφωνούμενος ἔτερος. Ἀκολουθοῦντες δὲ τὰς κινήσεις τοῦ ἐκκρεμοῦς καθ' ἣν στιγμὴν τοῦτο φθάνει εἰς ἐν τῶν ἄκρων τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διαγραφομένου τόξου καὶ κρούει ἐνα κτύπον, κρούομεν καὶ ἡμεῖς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸ γόνυ ή τὸ θρανίον ἔκφωνοῦντες ἀμέσως καὶ τὸν φθόγγον τοῦ φθογγοσήμου· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν τοῦτο ἀναγχωρεῖ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄκρου, ἵνα μεταβῇ εἰς τὸ ἔτερον, αἴρομεν καὶ ἡμεῖς τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀέρα χωρὶς ὅμως νὰ παύσωμεν ἔκφωνοῦντες τὸν φθόγγον· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν τὸ ἐκκρεμὲς φθάσῃ εἰς τὸ ἔτερον ἄκρον καὶ κρούσῃ τὸν δεύτερον κτύπον, κρούομεν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα πάλιν ἐπὶ τὸ γόνυ ἔκφωνοῦντες συγχρόνως δεύτερον φθόγγον τοῦ δευτέρου φθογγοσήμου καὶ οὕτω ἐφεξῆς ἐπαναλαμβάνοντες τὰ αὐτά.

§. 7. Γυμνασθέντες διὰ τοῦ ἀνωτέρω τρόπου εἰς τὴν ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς μονάδος ἔκφωνησιν ἐνὸς φθογγοσήμου, προβαίνομεν εἰτα εἰς τὴν ἔκφωνησιν δύω φθογγοσήμων ἐντὸς τῆς αὐτῆς μονάδος, καθ' ἣν ἀμα τῇ κρούσει τῆς χειρὸς ἔκφωνοῦμεν τὸ πρῶτον φθογγόσημον, ἀμα δὲ τῇ ἄρσει τὸ δεύτερον. Γυμνασθέντες δὲ καὶ εἰς τοῦτο ἔκφωνοῦμεν ἐπειτα τρία φθογγόσημα τὸ μὲν ἐν τῇ κρούσει, τὸ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς κρούσεως καὶ ἄρσεως καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ ἄρσει, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἔκφωνησιν τεσσαρών, πέντε κλπ. κατ' ἀναλογίαν.

§. 8. Τοῦτο ὅμως σημαίνει δτι κατὰ τὴν ἔκφωνησιν δύω ή περισσοτέρων φθογγοσήμων ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς μονάδος συμβαίνει διαίρεσις τῆς μονάδος εἰς δύω ή καὶ περισσότερα ἵσα μέρη, ἔκαστον τῶν ὅποιων λαμβάνει ἐν φθογγόσημον. Ἡ περίπτωσις αότη μᾶς ἀπευθύνει τὴν ἔξης ἐρώτησιν. Πῶς εἶνε δυνατὸν ἐνῷ κατὰ τὸν ἀνωτέρω διατυπωθέντα κανόνα ἔκαστον φθογγόσημον λαμβάνει τὴν χρονικὴν ἀξίαν τῆς προτασσομένης χρονικῆς μονάδος, νὰ ἔκφωνῶνται δύω ή περισσότερα ἐν τῇ διαρκείᾳ τῆς αὐτῆς χρονικῆς μονάδος;

§. 9. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπήντησκαν οἱ διδάσκαλοι ἐπινοήσαντες ἐν σημείον κκλούμενον γοργὸν ή γοργόσημον ἔχον σχῆμα γάμμα Γ. εἰς τὸ ὅποιον ἔδωσαν τὰς ἔξης ἐνεργείας. Πρῶτον ἀφαιρεῖ τὴν χρονικὴν ἀξίαν τοῦ φθογγοσήμου ἐπὶ τοῦ ὅποιου τίθεται καὶ δεύτερον ἀπλούν μὲν διαιρεῖ τὴν χρονικὴν ἀξίαν τοῦ πρὸ αὐτοῦ φθογ-

γοσήμου εἰς δύο ίσα μέρη ἐξ ὧν τὸ ἐν ἀφίνεις εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ φθογγόσημον καὶ τὸ ἔτερον παρέχει εἰς τὸ ὑπ' αὐτὸ φθογγόσημον καὶ οὕτως ἀπαιτεῖ, ἵνα τὰ δύο ταῦτα φθογγόσημα ἐκφωνηθῶσιν ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς μονάδος. Διπλοῦν δὲ ὃν εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο γράψας δεσπόζει δύο φθογγοσήμων ὧν τὴν χρονικὴν ἀξίαν ἐπίσης ἀφαιρεῖ καὶ διαιρεῖ τὴν χρονικὴν ἀξίαν τοῦ πρὸ αὐτῶν φθογγοσήμου εἰς τρία ίσα μέρη, ἐξ αὐτῶν δὲ ἀνὰ ἐν παρέχει εἰς τὰ τρία φθογγόσημα. Τριπλοῦν δὲ δεσπόζει τριῶν φθογγοσήμων, τετραπλοῦν τεσσάρων καὶ οὕτω καθεξῆς καὶ διαιρεῖ τὸ πρὸ αὐτοῦ φθογγόσημον εἰς 4. 5. 6 κτλ. μέρη; τὰ ὅποια μοιράζονται ὅλα τὰ φθογγόσημα τὰ ὑπ' αὐτοῦ δεσποζόμενα μετὰ τοῦ πρὸ αὐτῶν ὡς τὰ ἔξης παραδείγματα δεικνύουσι.

Παραδείγματα γοργοσήμου.

1/2 $\frac{9}{4}$

$\frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \frac{1}{6} \quad \frac{1}{8} \frac{1}{8} \frac{1}{8} \frac{1}{8} \quad \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10}$

$\frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \frac{1}{12} \frac{1}{12}$

1/1 $\frac{24}{24}$

$\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \frac{1}{12} \frac{1}{12} \frac{1}{12} \frac{1}{12} \quad \frac{1}{16} \frac{1}{16} \frac{1}{16} \frac{1}{16} \quad \frac{1}{30} \frac{1}{20} \frac{1}{20} \frac{1}{20} \frac{1}{20} \frac{1}{24}$

$\frac{1}{24} \frac{1}{24} \quad \frac{1}{24} \frac{1}{24}$

ΣΗΜ. Παράδοξον ἔχειρεσιν ἀποτελεῖ ἡ ἀπόστροφος ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἐλαφθοῦ, ἢτις ἐκφωνεῖται ὡς εἰ εἴχε γοργὸν, ὡς τὸ παράδειγμα. $\frac{9}{4} \frac{1}{4} \frac{1}{1}$

$\frac{1}{8} \frac{1}{8},$ ὥπερ εἶνε ἵπον πρὸς τὸ ἔξης $\frac{9}{4} \frac{1}{4} \frac{1}{1}$

$\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{4}$

§. 10. Υπάρχει ὅμως καὶ ἑτέρα περίπτωσις τοῦ γοργοσήμου καθ' ἣν τοῦτο λαμβάνει ἐμπροσθεν ἡ ὅπισθεν αὐτοῦ στιγμὴν οὕτω γράψει. Η στιγμὴ αὕτη καθίστησι τὸ μὲν ἀπλοῦν γοργὸν διπλοῦν, τὸ διπλοῦν

τριπλούν, τὸ τριπλοῦν τετραπλούν κλπ. Κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἀπαιτεῖ καὶ ἡ στιγμὴ νὰ λάβῃ τὴν ἔσυτῆς μερίδα ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς χρονικῆς ἀξίας τοῦ προηγουμένου φθογγοσήμου· καὶ ὅταν μὲν ἦν ὅπισθεν τοῦ γοργοῦ οὔτω Γ, ἐπειδὴ δὲν δεσπόζει οὐδενὸς φθογγοσήμου, παρέχει τὴν ἔσυτῆς μερίδα τοῦ χρόνου εἰς τὸ προηγούμενον φθογγόσημον· ὅταν δὲ εἶναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ οὔτω Γ· τότε τὴν ἔσυτῆς μερίδα τοῦ χρόνου παρέχει εἰς τὸ ὑπὸ τὸ γοργὸν φθογγόσημον.

Παραδείγματα.

$$\frac{\pi}{q} \frac{1}{4} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{2/12 \quad 1/12} = \frac{\pi}{q} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{1/12 \quad 1/12 \quad 1/12} \cdot \frac{\pi}{q} \frac{1}{4} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{1/12 \quad 2/12} = \\ \frac{\pi}{q} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{1/12 \quad 1/12 \quad 1/12} \cdot \\ \frac{\pi}{q} \frac{1}{8} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{2/52 \quad 1/32 \quad 1/32} = - \frac{r}{s} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{1/32 \quad 1/32 \quad 1/32 \quad 1/32} \cdot \frac{\pi}{q} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{1/32 \quad 1/32 \quad 2/32} = \\ \frac{\pi}{q} \overbrace{- \frac{r}{s}}^{1/32 \quad 1/32 \quad 1/32 \quad 1/32}$$

§. 11 Πολλάκις ὅμως ἀπαιτεῖ τὸ μέλος νὰ ἔξιδεύσωμεν ἐπὶ τοῦ φθογγοσήμου, ὅπερ λαμβάνομεν εἰς τὴν ἄρσιν καὶ μίαν ἔτι χρονικὴν μονάδα· Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη μεταχειρίζόμεθα τὸ γοργὸν ἀντιστρόφως γεγραμμένον οὕτω Γ, ὅπερ καλεῖται τότε ἀργὸν ἢ μᾶλλον γοργόαργον, διότι καὶ ταχύτατα ἐνεργεῖ καὶ βραδύτατα· ἀπαιτεῖ δηλονότι ίνα τὸ φθογγόσημον ἐφ' οὐ τίθεται ἐκφωνηθῆ εἰς τὴν ἄρσιν καὶ ταύτοχρόνως νὰ διαρκέσῃ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἔως οὐ ἔξιδευθῇ καὶ μία χρονικὴ μονάδα· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν χρονικὴν μονάδα παρατίνει τὴν φωνὴν τοῦ ὑπὸ αὐτὸ φθογγοσήμου καὶ ἐπὶ δύω· πλὴν τότε εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν δέχεται καθέτον γραμμὴν ἐπὶ τῆς δριζοντίου οὕτω Γ¹⁾ καὶ ὄνομαζεται ἡμιόλιος ἀργία· εἰς δὲ τὴν δευτέρην περίπτωσιν διπλασιάζεται οὕτω Γ, καὶ καλεῖται διπλασία.

¹⁾ Ἡ ἡμιόλιος ἀργία δὲν δύνεται ἄλλως νὰ ἐρμηνευθῇ εἰμὴ διὰ τῶν ἀνωτέρω δύω τρόπων.

Παραδείγματα.

$$\text{Δ} \frac{1}{8} \text{---} = \frac{2}{8} \text{---} \cdot \text{Δ} \frac{1}{8} = \frac{2}{8} + \frac{1}{16}$$

$$\text{Δ} \frac{1}{14} \text{---} 5 \text{---} \frac{1}{16} \text{---} 5 \text{---} \frac{1}{16} \text{---} \frac{1}{14} \text{---} \frac{1}{14} \text{---} \frac{1}{14}$$

$$= \frac{1}{8} \text{---} \frac{1}{8} \text{---} \frac{1}{8} \text{---} \frac{1}{8} \text{---} \frac{1}{8} \text{---} \frac{1}{8} \text{---} \frac{1}{8}$$

§. 12. Τὰ φθογγόσημα περαιτέρω παρατείνουσι τὴν χρονικὴν αὔτῶν μονάδα ἐπὶ μίαν, δύω, τρεῖς καὶ περισσοτέρας φορὰς δεχόμενα δύω ἔτερα χρονικὰ σημεῖα τὸ κλάσμα τοῦ καὶ τὴν ἀπλῆν, ὡν τὸ μὲν πρῶτον παρεχει εἰς τὸ φθογγόσημον καὶ μίαν ἔτι χρονικὴν μονάδα, ἡ δὲ ἀπλῆ τιθεμένη ὑπὸ τὸ φθογγόσημον παρέχει ἐπίσης εἰς αὐτὴν μίαν ἔτι χρονικὴν μονάδα· ἀλλ' ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ διπλασιάζεται καὶ τριπλασιάζεται, καὶ τετραπλασιάζεται δταν θέλωμεν νὰ παρατείνωμεν τὴν φωνὴν τοῦ φθογγοσήμου ἐπὶ πλείονας. τῆς μιᾶς χρονικὰς μονάδας ὡς ἔξης·

$$\text{Δ} \frac{1}{4} \text{---} 5 \text{---} \frac{1}{4} \text{---} 5 \text{---} \frac{1}{4} \text{---} 5 \text{---} \frac{1}{4} \text{---} 5 \text{---} \frac{1}{4}$$

§. 13. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔξαγομεν τούς ἔξης κανόνας περὶ τῶν φθογγοσήμων ἐν σχέσει πρὸς τὴν χρονικὴν αὔτῶν ἀξίαν.

α'. Τὰ φθογγόσημα λαμβάνουσιν ὡς χρονικὴν ἀξίαν τὴν διέρκειαν τῆς ἐν τῷ φόρματι προτασομένης χρονικῆς μονάδος.

β'.) Δεχόμενα τὸ γοργόσημον ἀπολλῦσι τὴν χρονικὴν ἀξίαν τῶν καὶ λαμβάνουσιν ἀνάλογα ἵσα μέρη μιᾶς χρονικῆς μονάδος.

γ'. Δύω φθιογγόσημαν ἐκφωνουμένων διὰ τοῦ ἀργοσήμου ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς μονάδος, τὸ δεύτερον ὡς δεχόμενον τὸ ἀργὸν παρατείνεται καὶ ἐπὶ μίαν ἔτι χρονικὴν μονάδαν δεχόμενον δὲ τὴν ἡμιόλιον ἀργίαν παρατείνεται ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν δεχόμενον δὲ τὴν διπλασίαν παρατείνεται ἐπὶ δύω χρονικὰς μονάδας. καὶ

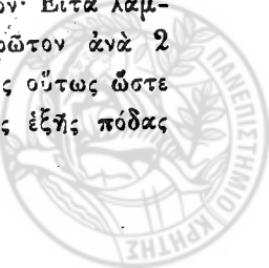
δ'.) Τὰ φθιογγόσημα ἀνευ γοργοσήμου ἢ ἀργοῦ παρατείνουσι τὴν χρονικὴν αὐτῶν ἀξίαν κατὰ δύω ἢ περισσοτέρας χρονικὰς μονάδας δεχόμενα τὸ κλάσμα ἢ τὴν ἀπλήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ὁνθυοῦ.

§. 1. Καίτοι διὰ τοῦ ἀνωτέρω καθορισμοῦ τῶν χρονικῶν μονάδων ἀρκούντως κανονίζεται ἡ ἐν χρόνῳ εὔτακτω παράστασις τῶν μελῶν, ἐν τούτοις ἡ μουσικὴ τέχνη δὲν ἀρκεῖται εἰς ταύτην καὶ μόνην τὴν τακτοποίησιν τοῦ χρόνου, ἀλλὰ σχηματίζει διὰ διαφόρων συνδυασμῶν καὶ συνθέσεων τῶν χρονικῶν μονάδων ποικίλους τύπους καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμόζει τὰ μέλη. Τὴν καθ' ὅρισμένον δὲ τύπον σύνθεσιν τῶν χρονικῶν μονάδων ὄνοματίζει δυθμὸν ἢ πόδα.

§. 2. Σχηματίζομεν δὲ τοὺς πόδας ὡς ἔξης. Λαμβάνομεν ἐκ τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ (§. 3.) ὁρισθεισῶν χρονικῶν μονάδων ἑκείνας τῶν ὅποιων αἱ λοιπαὶ εἰνε πολλαπλάσια αὐτῶν ὄντοι δὲ εἰνε οἱ $\frac{1}{4}, \frac{1}{8}, \frac{1}{16}$. Πρὸς διάχοροιςιν αὐτῶν καλοῦμεν τὸ μὲν πρώτον, χρόνον ποδικὸν βραχὺν διασταλτικόν, τὸν δὲ δεύτερον, χρόνον ποδικὸν βραχὺν μέσον καὶ τὸν τρίτον, χρόνον ποδικὸν βραχὺν συσταλτικόν. Εἰτα λαμβάνοντες ἔξι ἑκάστης τῶν χρονικῶν τούτων μονάδων πρώτον ἀνὰ 2 εἰτα ἀνὰ 3 ἐφεξῆς 4 ἢ 5 ἢ 6 κλπ. καὶ προφέροντες αὐτὰς οὕτως ὥστε νὰ τονίζηται περισσότερον ἢ πρώτη σχηματίζομεν τοὺς ἔξης πόδας ἢ δυθμούς.

α	β	γ	δ	ε	ζ	η	θ
1) $\frac{2}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{5}{4}$	$\frac{6}{4}$	$\frac{7}{4}$	$\frac{8}{4}$	$\frac{9}{4}$
2) $\frac{2}{8}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{4}{8}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{6}{8}$	$\frac{7}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{9}{8}$
3) $\frac{2}{16}$	$\frac{3}{16}$	$\frac{4}{16}$	$\frac{5}{16}$	$\frac{6}{16}$	$\frac{7}{16}$	$\frac{8}{16}$	$\frac{9}{16}$

Ἐκ τούτων τοὺς μὲν ἐν τῇ στήλῃ αἱ καλοῦμεν δισήμους, τοὺς δὲ ἐν τῇ τοῦ βραχίονος καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναλόγως τετρασήμους, πεντασήμους ἑξασήμους κλπ.

§. 3 Ἡ ἔκτελεσις τῶν ῥυθμῶν τούτων δύναται νὰ παρασταθῇ κατά τρεῖς τρόπους ή διακεκριμένη ή ἐν ἀδιακόπῳ ἐνδελεχεῖ διαρκείᾳ ή ἐν συνδυασμῷ ἀμφοτέρων. Πρὸς φανέρωσιν τούτου σημειοῦμεν τὸν μὲν διασταλτικὸν βραχὺν διὰ τῆς μαρτυρίας ταύτης υ. τὸν δὲ μέσον βραχὺν διὰ τῆς αὐτῆς ἀνεστραμμένης οὕτω λ. τὸν δὲ συσταλτικὸν βραχὺν διὰ τῆς μαρτυρίας ταύτης ~~τρόπου~~: ἵνα δὲ παραστήσωμεν τὴν ἐν ἀδιακόπῳ διαρκείᾳ ἔκτελεσιν, ἐπειδὴ εἰς τὸν τρόπον τοῦτον ὑπόκεινται μόνον οἱ ἄρτιοι, μεταχειρίζομεθα τὰς ἐξῆς μαρτυρίας τοῦ μὲν διασταλτικοῦ τούτων —, τοῦ δὲ μέσου ταύτην ~~τρόπου~~ καὶ τοῦ σταλτικοῦ ταύτην ~~τρόπου~~ καὶ πρὸ αὐτῶν θέτομεν τοὺς ἀριθμοὺς 2. 4. 6 κλπ. αἱ μαρτυρίαι αὗται δεικνύουσι τοὺς μακροὺς ποδικοὺς χρόνους. Τέλος ἵνα παραστήσωμεν τὴν ἐν συνδυασμῷ ἀμφοτέρων τούτων ἔκτελεσιν τῶν ποδῶν μεταχειρίζομεθα διὰ μὲν τὸ διασταλτικὸν γένος τὰ ἐξῆς $L = 3/.$, $\overline{L} = 4/.$, $\overline{\overline{L}} = 5/.$; διὰ τὸ μέσον τὰ αὐτὰ σημεῖα ἀνεστραμμένα Γ. $\overline{\Gamma}$ $\Gamma\Gamma$ καὶ διὰ τὸ συσταλτικὸν τὰ αὐτὰ ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς μονάδος αὐτῶν οὕτω ~~τρόπου~~ ~~τρόπου~~ ~~τρόπου~~ κλπ. πάντων δὲ τούτων ἀναλυτικὸν πίνακα παραθέτομεν ὡδε.

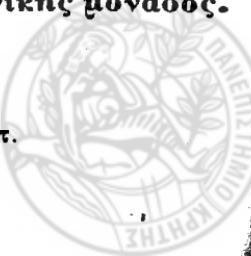
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΕΙΔΗΣ ΤΩΝ ΗΘΩΝ

Α'. Έπι της βραχείας διασταλτικῆς χρονικῆς μονάδος.

Χρόνος ποδικὸς $\frac{1}{4}$ = υ.

1.) Ηόδες τοῦ διακεκριμένου τρόπου.

$$\frac{2}{4} = 2 \cup, \frac{3}{4} = 3 \cup, \frac{4}{4} = 4 \cup, \frac{5}{4} = 5 \cup \times \lambda \pi.$$

2. Πόδες τοῦ τῆς ἐνδελεχοῦς διαρκείας τρόπου.
 $\frac{3}{4}$ = — . $\frac{4}{4}$ = 2 — . $\frac{6}{4}$ = 3 — . $\frac{8}{4}$ = 4 — . κλπ.
3.) Πόδες τοῦ συνδυασμοῦ ἀμφοτέρων ή τοῦ μικτοῦ τρόπου.
 $\frac{3}{4}$ = — ή — υ ή υ — . $\frac{4}{4}$ = — ή υ — υ ή — — ή υ υ —
 ή — υ υ ή — υ .
 $\frac{5}{4}$ = υ ή $\underline{\text{η}}$ ή $\underline{\text{η}}$ υ υ ή υ — — ή υ υ υ — ή — υ υ υ ή
 υ υ ή — — υ ή — η .
 $\frac{6}{4}$ = υ υ ή — ή $\underline{\text{η}}$ η υ υ υ — — ή υ υ υ — ή — υ υ —
 ή υ υ υ — υ ή υ — υ υ υ .

B'. Ἐπὶ τῆς βραχείας μέσոν χρονικῆς μονάδος.

Χρόνος ποδικὸς $\frac{1}{4}$ = α.

- 1.) Πόδες τοῦ διακεκριμένου τρόπου.
 $\frac{2}{1} = 2 \text{ π. } \frac{3}{1} = 3 \text{ π. } \frac{4}{1} = 4 \text{ π κτλ.}$

2.) Πόδες τῆς ἐνδελεχοῦς διαρκείας τρόπου.
 $\frac{2}{1} = \text{π. } \frac{4}{1} = 2 \text{ π. } \frac{6}{1} = 3 \text{ π. } \frac{8}{1} = 4 \text{ π κλπ.}$

3.) Πόδες τοῦ μικτοῦ τρόπου.
 $\frac{3}{1} = \overline{\text{π}} \text{ } \overline{\text{π}} \text{ } \overline{\text{π}} \text{ } \frac{4}{1} = \overline{\text{π}} \text{ } \overline{\text{π}} \text{ } \overline{\text{π}} \text{ } \overline{\text{π}} \text{ } \frac{5}{1} = \overline{\text{π}} \text{ } \frac{6}{1} = \overline{\text{π}} \text{ } \frac{7}{1} = \overline{\text{π}} \text{ } \overline{\text{π}}$

Γ'. 'Επὶ τῆς βροαχείας συσταλτικῆς χρονικῆς μονάδος.

Χούνος ποδικὸς $\frac{1}{16} = 4$.

ΣΗΜ. Τὰ μὲν σημεῖα τῆς χρονικῆς μονάδος $\frac{1}{4}$ είνε ἔκεινα ἀπέρ μετεγειρίζοντα καὶ οἱ ἀρχαῖοι "Ελλήνες ποιηταί· τὰ δὲ λοιπά ἐπενοήσαμεν κατ' ἀναλογίαν πρὸς εὐγερὴ δῆλωσιν τῶν διαφόρων βραχυτέρων ποδῶν, οὓς μεταχειρίζε-

ταὶ σήμερον ἡ μουσικὴ τέχνη. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλῆνες μουσικοὶ τοὺς πέραν τοῦ πεντασήμου ρυθμούς δὲν παρεσημάνοντο διὸ οὐδενὸς σημείου, ἀπήγγελλον δὲ διὰ τῆς καλουμένης τονῆς ἡτοι παρατάσεως τοῦ φθόγγου.

§. 4. Καθὼς εἰς τὸν πεζὸν λόγον οὕτω καὶ εἰς τὴν μουσικὴν συνάπτοντες πλειόνας πόδας εἰς μίαν ρυθμικὴν ἐνότητα, καθ' ἣν μίαν τῶν θέσεων τονίζομεν περισσότερον, σχηματίζομεν τὸν σύνθετον πόδα, δην καλοῦμεν κῶλον. Συνάπτοντες δὲ δυοὶ ἢ πλειόνα κῶλα εἰς ἓν ρυθμικὸν ὅλον σχηματίζομεν τὴν καλουμένην ρυθμικὴν περίοδον. Ενοῦντες δὲ καὶ τὰς περιόδους εἰς ἓν ὅλον ἀποτελοῦμεν τὸ ρυθμικὸν σύστημα.

§. 5. Οἱ πόδες διαιροῦνται εἰς ἀσυνθέτους καὶ συνθέτους. Καὶ ἀσύνθετοι μὲν εἶναι ὁ τρίσημος ἰαμβικὸς — — . ὁ τετράσημος δακτυλικὸς — — — . ὁ πεντάσημος παιωνικὸς — — — καὶ ὁ ἔξασημος ἰαμβὶκὸς — — — — . ὅταν δὲν χωρίζωνται εἰς μικροτέρους πόδας. Σύνθετοι δὲ ὁ ἔξασημος δακτυλικὸς — — — — . ὁ ὀκτάσημος δακτυλικὸς — — — — — . ὁ δωδεκάσημος ἰαμβικὸς — — — — — — καὶ ἄλλοι ¹⁾.

§. 6. Ο τόνος δην δίδομεν εἰς τὸν πρῶτον ποδικὸν χρόνον ἑκάστου ποδὸς κακλεῖται ρυθμικὸς τόνος, δην δέον νὰ διακρίνωμεν ἀπὸ τοῦ τόνου τῶν λέξεων. Πρὸς διάκρισιν δὲ τῶν ποδῶν χωρίζομεν αὐτοὺς εἰς τὰ μουσικὰ κείμενα διὰ καθέτου γραμμῆς, ἣν καλοῦμεν διαστολήν. Τοῦτο δέον νὰ γίνηται καὶ εἰς τὰ ιερὰ ἄσματα ὃσα εἶναι συντεθειμένα ἐπὶ ποδός τινος.

§. 7. Πολλάκις διαφόρων ἔνεκα λόγων εἰς ἢ περισσότεροι χρόνοι ποδικοὶ ἔξιδεύονται ἀνευ φωνῆς ἐν σιωπῇ· οἱ τοιοῦτοι χρόνοι ὀνομάζοντο ὑπὸ τῶν παλαιῶν χρόνοι ποδικοὶ ἢ ρυθμικοὶ κενοὶ παρεσημαίνοντο δὲ τὸν μὲν πρῶτον διὰ τοῦ σημείου τούτου Α καλουμένου λεῖμμα ἡτοι παύσεις· τοὺς δὲ δισήμους, τρισήμους κλπ. κενοὺς χρόνους παρεσημαίνοντο διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου φέροντος ἐπὶ τῆς γωνίας αὐτοῦ τὸ ἀνωτέρῳ σημεῖα τῶν χρόνων τούτων οὕτω $\pi = 2 \lambda = 3 \kappa = 4 \psi = 5$ Τοὺς κενοὺς τούτους χρόνους ἡμεῖς ὀνομάζομεν παύσεις ἢ σιωπὰς καὶ πρὸς παράστασιν αὐτῶν μεταχειρίζομεθα τὴν βαρετάν φέρουσαν

1) Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλῆνες διήρουν τοὺς ἀσυνθέτους πόδας εἰς ρήτοὺς, ὅταν ἢ τε θέσις καὶ ἄρσις αὐτῶν ἔξεφράζετο διὸ ἀκεραίων ἀριθμῶν καὶ εἰς ἀλόγους ὅταν ὁ λόγος τῆς θέσεως πρὸς τὴν ἄρσιν καὶ τὸ ἀνάπαλιν δὲν ἔξεφράζετο διὸ ἀκεραίων.

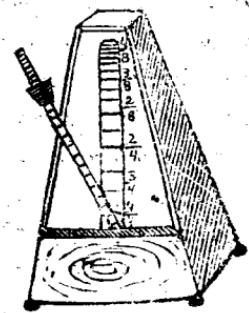
πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τόσας ἀπλᾶς ὅσους χρόνους θέλομεν νὰ ἔξοδεύσωμεν οὕτω $\text{I} \cdot \cdot = 1$. $\text{I} \cdot \cdot \cdot = 2$. $\text{I} \cdot \cdot \cdot \cdot = 3$.

§. 8. Οἱ ἀνωτέρῳ κενοὶ χρόνοι δὲν καταστρέφουσι τὸν ρυθμὸν ἀλλ᾽ ἔξοδεύονται ἐν σιωπῇ, ἵνα μὴ διακοπῇ ἡ ρυθμικὴ τάξις τοῦ ποδός· ὅταν ὅμως θέλωμεν νὰ διακόψωμεν καὶ μέλος καὶ χρόνον καὶ ρυθμόν, ἵνα ἀνανεώσωμεν τὸ μέλος ἐπὶ ἀλλῶν συνθηκῶν, τότε μεταχειρίζομεθ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ +.

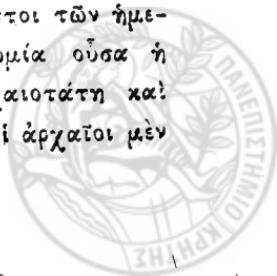
§. 9. Ἐν τούτοις πολλάκις θέλομεν νὰ παρέλθωμεν ἐν σιωπῇ τὸ ἥμισυ ἢ τὸ τρίτον ἑνὸς χρόνου ποδικοῦ· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέτομεν ἐπὶ τῆς ἀπλῆς τῆς σιωπῆς τὸ γαργὸν ἢ τὸ δύγοργον οὕτω

$\text{I} \cdot \text{I} \cdot \text{I}$ καθ' ὃ μόνον τὸ ἥμισυ καὶ τὸ $\frac{1}{3}$, δέον νὰ ἔξοδεύσωμεν ἐν σιωπῇ, τὸ δὲ ἔτερον ἥμισυ καὶ τὸ δύο τρίτα τοῦ ποδικοῦ χρόνου προστίθενται εἰς τὸ πρὸ αὐτῶν φθογγόσημον, οὗτινος ἡ χρονικὴ διάρκεια παρατείνεται κατὰ $\frac{1}{2}$ ἢ $\frac{2}{3}$.

§. 10. Τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀκριβῆ καὶ ἀπταιστὸν ἔκτελεσιν τῶν ρυθμῶν οἱ μὲν εὐρυπάτεοι μουσικοὶ διδάσκουσι· δι' εἰδίκου ὄργανου μετρονόμου καλούμενου, ἐκ τῆς βάσεως τοῦ ὅποιου ὑφοῦται πᾶχυς φέρων κινητόν τι βάρος, ὅπερ ὑφούμενον ἡ κατεβιβαζόμενον κατὰ βούλησιν καθίστησι τὴν κίνησιν τοῦ πάχεως ταχυτέραν ἢ βραχυτέραν καὶ οὕτω κατὰ πάσαν ποὺς τὰ δεῖξι ἢ πρὸς τὰ ἀριστερὰ κίνησιν κρούει· τοὺς ἀπαιτουμένους κτύπους ἐκάστου ρυθμοῦ. Τὸ δργανον τοῦτο οὐ τὴν εἰκόνα παραθέτομεν κατωτέρῳ καθίσταται ἀναγκαῖότατον καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν τέχνην ως ἔχουσαν κοινοὺς τοὺς ρυθμούς. Ἐπειδὴ ὅμως παρ' ἡμένιν ὑπάρχουσι καὶ πολὺ σύνθετοι πόδες ἀπ' ἀλλήλων παραλλάσσοντες, τοὺς ὅποιους δὲν δύναται τὸ ὄργανον τοῦτο ἐν συνεχείᾳ νὰ παραστήσῃ ἀνευ καταστροφῆς τοῦ χρόνου, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖα καὶ ἡ διὰ χειρονομίας παρ' ἡσηκημένου μουσικοῦ παράδοσις ως συμβαῖνει παρ'. Οθωμανοῖς, παρ' ὧν ὀλίγιστοι τῶν ἥμετέρων ἐδιδάχθησαν. Ἡ χειρονομία οὖσα ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὄργανοτικὴ εἶνε ἀρχαιοτάτη καὶ

δι' αὐτῆς σωζομένης ἐκ παραδόσεως ἐδιδάσκαντο καὶ οἱ ἀρχαῖοι μὲν

"Ελληνες πιθανῶς, βεβαιότατα δὲ οἱ βιζαντῖνοι τὴν ἔκτελεσιν τῶν διαφόρων ῥυθμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ χρονικῆς ἀγωγῆς.

§. 1. Αἱ διάφοροι σχέσεις τῶν τόνων καὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν παραχρομένου μέλους, ἃς ἀνεπτύξαμεν μέχρι τοῦδε, ἀποτελοῦσι τὴν ποιότητα αὐτοῦ. Πρὸς συμπλήρωσιν δμως ταύτης ἀπαιτεῖται καὶ ἐπέρα τις σχέσις καλούμενη χρονικὴ ἡ ῥυθμικὴ ἀγωγὴ, εἰς τὸν ὄρισμὸν τῆς ὅποιας μεταβαίνομεν.

§. 2 Καίτοι εἶνε ὀρισμένη ἡ διάρκεια τῶν χρονικῶν μονάδων ἢτοι τῶν ποδικῶν χρόνων, ἐν τούτοις ὁ ψάλλων δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ ἀκριβῶς ἐντὸς αὐτῆς, ἀλλ᾽ ὅτε μὲν βραδύνει ὅτε δὲ ταχύνει αὐτὴν πέραν τοῦ δέοντος καὶ πάσχων σύγχυσιν τοῦ χρόνου καθίστησιν αὐτὸν ἀδριστον. Ἡ μουσικὴ ἀποστρέφεται τὴν ἀοριστίαν ταύτην καὶ ἡναγκάσθη νὰ καθορίσῃ κατὰ μέσον ὅρον διακρίσεις τινὰς τῆς ταχύτητος καὶ βραδύτητος· ὁ καθορισμὸς οὗτος τῆς ταχύτητος ἡ βραδύτητος τοῦ χρόνου καὶ κατ᾽ ἀκολούθιαν τοῦ ῥυθμοῦ ὄνομάζεται χρονικὴ ἡ ῥυθμικὴ ἀγωγὴ, ἣτις δέον νὰ σημειώται εν τῇ ἀρχῇ ἐκάστου φύσματος καὶ πρὸς ἣν ὄφειλομεν νὰ ἔχγυμναζώμεθα.

§. 3. "Ετι παρὰ τοῖς παλαιοῖς τρία διακρίνονται ῥυθμικῶν ἀγωγῶν γένη καλούμενα τρόποι η ἡθη. α') ἡ κεκινημένη καὶ ζωηρὰ ἀγωγὴ, τὴν ὅποιαν ὡνόμαζον τρόπον ἡ ἡθος συσταλτικὸν καὶ τὴν ὅποιαν μετεχειρίζοντο εἰς τοὺς θρήνους, τὰ ἐρωτικά, τὰ ἐπιθαλάμια, τὰ ὑπορχήματα καὶ τὰ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ μελικὰ φύσματα καὶ εἰς τὸ σατυρικὸν δράμα. β') ἡ βραδεῖα, σοβαρὰ καὶ μεγχλοπερπής ἀγωγὴ ἡ ἀντίθετος τῆς πρώτης καὶ διασταλτικὸν ἡθος καλούμενη, ἣτις ἐν χρήσει οὖσα εἰς τὰ ἐν τῇ τραγῳδίᾳ χορειὰ μέλη ὄνομάζετο καὶ τραγικὸς τρόπος. γ') ἡ μήτε συσταλτικὴ μήτε διασταλτικὴ οὖσα καὶ διὰ τοῦτο μέση καλούμενη, τῆς ὅποιας χρῆσιν ἐπιτοιῆντο εἰς καὶ ἐπινικίους ὅμνους καὶ τοὺς παιάνας. Ἀναλόγως πρὸς ταύτας καθώρισαν καὶ οἱ Εύρωπαῖοι τὰς ἀγωγὰς

όνομασσαντες τὴν πρώτην scherzo, τὴν δευτέραν grave καὶ τὴν τρίτην andante.

§. 4. Οι τρεῖς τρόποι τῶν ἀγωγῶν φαίνεται ὅτι διεσώθησαν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν παπαδικόν, στιχηραρικὸν καὶ εἱρμολογικὸν μέλος ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸ διεσταλτικόν, τὸ μέσον καὶ τὸ συσταλτικόν ἥθος. Ἐκ τούτων τὸ παπαδικόν καθιέρωται εἰς τὰ ἀργὰ μέλη, τὸ στιχηραρικόν εἰς τὰ μήτε ἀργὰ μήτε σύντομα, οἷς εἶνε τὰ ἴδιομελα τρόπαιρα, καὶ τὸ εἱρμολογικόν εἰς τὰ σύντομα μέλη, οἷς εἶνε οἱ κανόνες καὶ τὰ προσόμοια. Παραδείγματα τῶν τριῶν τούτων τρόπων παραβέτομεν ώδε πρὸς ἀσκησιν.

Ἐπὶ τοῦ Α'. διατονικοῦ ἥχου.

Ο ἥχος οὗτος εἰς τε τὸν παπαδικὸν καὶ στιχηραρικὸν τρόπον καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Γα φθόγγον, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Πα. Εἰς δὲ τὸν εἱρμολογικὸν τρόπον καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη. τελικῶς δὲ εἰς τὸν Πα. Ἀπηχεῖται δὲ ἐκ τῆς βάσεως αὐτοῦ Πα· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Νη, Πα, ὅποτε ἐ Νη εἶνε προσλαμβανόμενος καὶ σημαῖνει ὅτι τὸ ἵσον ἦτοι τὸ ἀπήχημα μετατίθεται εἰς τὸ δεύτερον τετράχορδον Κε, Ζω, Νη, Πα· οὕτως $\chi \zeta \underline{\underline{\gamma}}$ διπέρ ἀνταλλασσό-

μένων τῶν ὀνομάτων τῶν φθόγγων γίνεται

卷之三

Παραδείγματα τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

Ἡχος πα. ὁυθμὸς 2 ν = ¼.

Οι τα χειρα που βιβλια μη στη χωρα ων ανθει
ει ει χονιαν ιστησει προσει

Τοῦ στιγματικοῦ τρόπου.

Πυθυδος ον = 2/3.

Κυρι ε ε κε χραξα προ οσ σε ει σα χουσα
ο ον μου ♪ ει οα χου σο ον μουου Κυ υ υ ρι
ι ι ε ♪ Κυρι ε ε κε χραξαξα προ οσ σε ει
σα χουου σο ο ον μου ♪ προσ χες τη φω νη α γη της δε
η σε ω ω ω ω μου ♪ εν τω κε χραγε ναι αι με προ
οσ σε ?? ει σα χου σο ον μου Κυ υ υ ρι ι ι ε ♪

Τοις είρμολογικοῖς τρόποις.

‘Pυθμδς 4 ΣΣ = ’Ι₁₆.

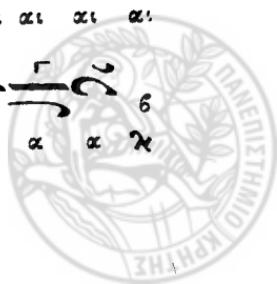
π Την τι μι ω τεραχτων χε ρου βιμ δη και εν δο
ξο τε ρων α συγ κρι τως των Σερα φιμ δη Την α δι
α φθο ρως Θε ον λο ο γον τε χου σαν την ον τως Θε
ο το χον σε ε με γα λυ νο μεν

Ἐπὶ τοῦ Β'. διατονικοῦ ἥχου.

Ο ἡχος οὗτος, ὃν καλοῦσιν. οἱ παλαιοὶ Λέγετον καὶ τέταρτον δια-
τονικὸν βάσιν ἔχει τὸν Βου φθόγγον κατάληγει δὲ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς
τρόπους ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δη. Ηα, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Βου· ἀπη-
χεῖται διὰ τοῦ τριχόρδου Δη. Γα. Βου οὕτω γ' Βου   λε ε ε

Τοῦ παπαδεκοῦ τρόπου παράδειγμα.

Πύθυδος 2 π = 1,

Τοῦ στεγεραρικοῦ τρόπου.

•Πυθμὸς 2 ον = ²/₈.

Το δεύτερο μολογικό τρόπου

•Πυθμὸς 2 Σ. = 2/₁₆.

Bou. Αλεξανδρεία τοῦ Χριστοῦ δούλων

τω Ηι λα τω ♡ σταυ ρω θη ναι κα τε δι κα σεν α
 γνω ω μων πε ρι τον ε ευ ερ γε τη ην φχ νεις ♡
 αλλ ε κων υ πε μει νας τα φην αυ τε ξου σι ως α
 νε ε στης τρι η με ρος ♡ ως Θε ος δωρου με νος η
 μιν ♡ α τε λευ τη τον ζω ην και το με γα ε λεος ♡

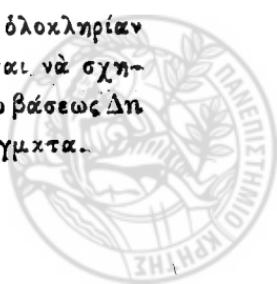
Ἐπὶ τοῦ τρέτου ἥχου.

Ο ἥχος οὗτος συνήθης εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Κε. Πα. τελικῶς δὲ εἰς τὸν Γα. ἀπηχεῖται διὰ τῆς μετὰ σοβαρότητος παραστάσεως τῆς βάσεώς του Γα. Τὰ παραδείγματα τούτου μεταθέτομεν εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος.

Ἐπὶ τοῦ τετάρτου διατονικοῦ ἥχου.

Ο ἥχος οὗτος τριπλῆν ἔχει βάσιν ἐν τῇ ἑκκλησιαστικῇ ὑμνῳδίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς τρεῖς τρόπους. Καὶ ἐν μὲν τῷ παπαδικῷ βάσιν ἔχει τὸν Δη ἐξ οὐ καὶ ἀπηχεῖται διὰ τῆς λέξεως ἄγια οὔτω.

Δη Δη. α γι α α α
 'Εν δὲ τῷ στιχηραρικῷ τρόπῳ βάσιν ἔχει τὸν Πα ἐξ οὐ καὶ ἀπηχεῖται καταλήγει δὲ ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δη. Πα. καὶ τελικῶς εἰς τὸν Βου. 'Εν δὲ τῷ εἱρμολογικῷ τρόπῳ μεταχειρίζεται καθ' δλοκληρίαν τὴν τοῦ δευτέρου διατονικοῦ κλίμακα. 'Εν τούτοις δύναται νὰ σχηματίσῃ μέλη καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τρόπους ἐκ τῆς φυσικῆς του βάσεως Δη καὶ ἐπὶ τῆς ἴδιας του κλίμακος ως τὰ κατωτέρω παραδείγματα.

Τοῦ παπαδεκοῦ τρόπου.

Πυθμός 2 = $\frac{1}{4}$.

Το διεγηραρικός τρόπου.

Puθμδς 2 υ. = 2/3

Τοις εέρμολογεκοῖς τρόπου.

•Πυθμός 2 Σ = $\frac{2}{16}$

Δη. οὐδὲ τοις τοῖς πάντας τοῖς τοῖς πάντας
Δοξα σοι τῷ δειπνῷ αὐτῷ τῷ φωτὶ δόξῃ δοξεῖν υἱού
στοις θεοῖς ωκεαῖς εἰς πάντας γῆς εἰς ρήμαν νησίν αὐτῷ ποιεῖ
εις δοξαν καὶ α

Τοῦ στιχηραρικοῦ τρόπου
κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν καθιέρωσιν.

•Pυθμδς 2 σ = %.

¶ Πα. —
Ο σταυ ρο ον υ πο μει να ας και αι θα α α
να α α α το ο ο ον και α να α στας ε εκ των
νε ε χρων ♡ παν το δυ να με Κυ ρι ε δο ξα ζο
με ε εν δου την α να στα α σι λν

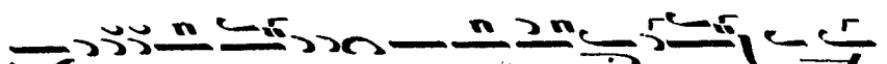
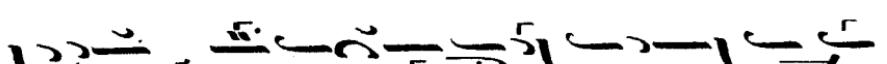
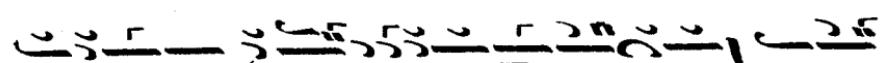
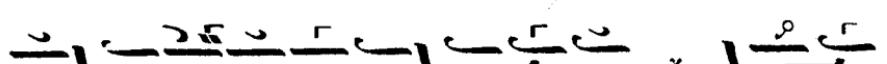
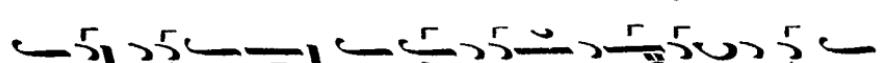
'Epī tōū λα' διατονικοῦ.

‘Ο Ήχος ούτος πολλάκις μεταχειρίζεται τὸν Ζω ἡλαττωμένον κατὰ τριτημόριον τόνου· ἔχει βάσιν εἰς τε τὸν παπαδικὸν καὶ στιχηραρικὸν τρόπον τὸν Πα ώς καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ· καταλήγει δὲ εἰς ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΓΛΟΣ.—ΤΕΧΝΟΣ Α’.

αὐτὸν τελικῶς, ἐνῷ ἀτελῶς καταλήγει εἰς τοὺς Δη. Κε. ἀπηχεῖται ἐκ τοῦ Πα. Εἰς δὲ τὸν εἱρμολογικὸν τρόπον μεταχειρίζεται τὰς αὐτὰς καταλήξεις ἀλλὰ ἀπηχεῖται ἐκ τοῦ Κε, ὃν ἔχει βάσιν ὡς ἀπὸ τοῦ Πα.

Τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 $\text{v} = \frac{2}{4}$.

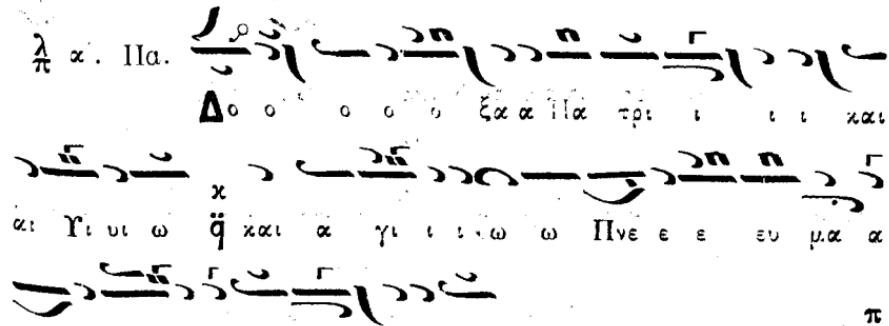
π α. Πα.
Καὶ αἱ αἱ αἱ αἱ αἱ αἱ αἱ αἱ αἱ εὐ λο ο

ο ο ο ο γη η η η η η με ε ε ε ε ε ε

ε

ε

ε ε ε ε ε λε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε

ε

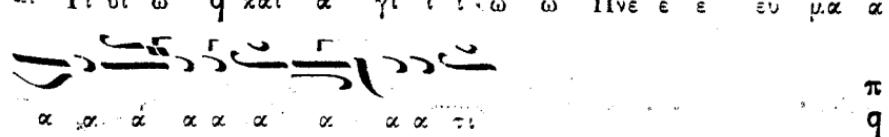
ε

ε
π
9

Τοῦ στιχηραρικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 $\alpha = \frac{2}{8}$.

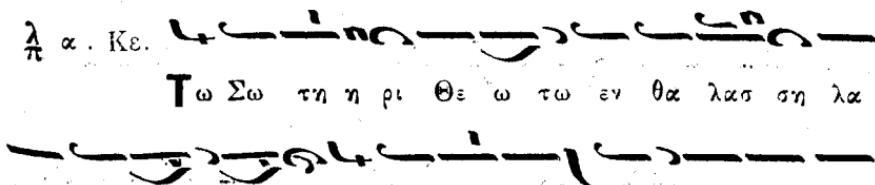
$\lambda\alpha.$ Ηα.

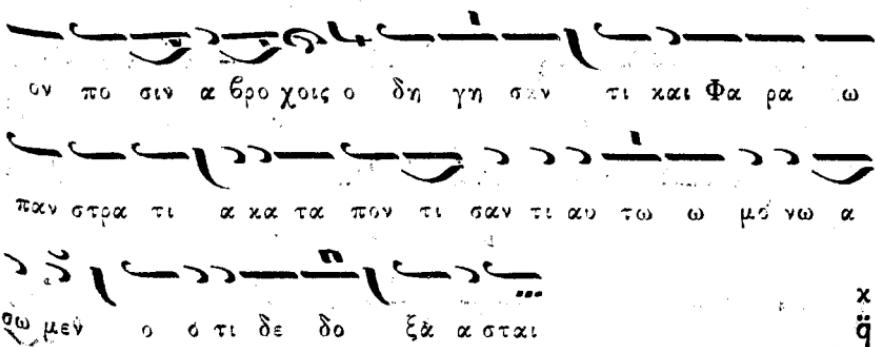
Δο ο ο ο ο ο ξα α ήα τρι: ι ι ι κατ
α: γι: υι: ω: η: κατ: α: γι: τι: ω: Πνε ε ε ευ μα α

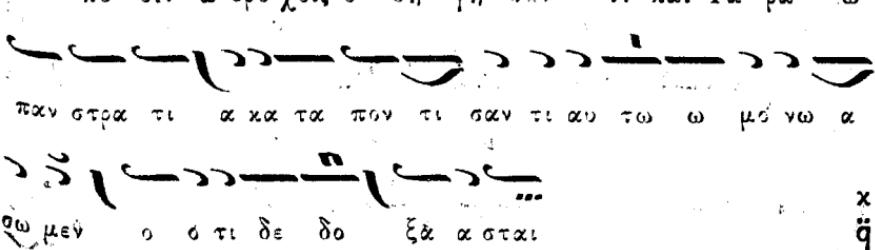
$\alpha \alpha \alpha \alpha \alpha \alpha \alpha \alpha \tau \pi \eta$

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 4 $\beta = \frac{4}{16}$.

$\lambda\alpha.$ Κε.

Τω Σω τη η ρι Θε ω τω εν θα λασ ση λα

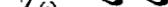
ον πο σιν α βρο χοις ο δη γη σαν τι κατ Φα ρα ω
παν στρα τι α κα τα που τι σαν τι αν τω ω μένω α

δω μεν ο ο τι δε δο ξα α στατ: $\chi \eta$

Ἐπὶ τοῦ βαρέος διατονικοῦ.

Καὶ ὁ ἥχος αὐτος ὡς ὁ τρίτος εἰς τὸν στιχηραρικὸν καὶ είρμολογικὸν τρόπον ὀδεύει κατὰ τὸ ἐναρμόνιον γένος. Δύναται ὅμως νὰ σχηματίσῃ μέλη καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τρόπους κατὰ τὸ διατονικὸν γένος ὡς τὰ κατωτέρω παραδείγματα. Βάσιν δὲ ἔχων τὸν φθόγγον Ζω κατα-

λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δη. Γα. Ηα., τελικῶς δὲ εἰς τὸν Ζω. Τὸ μέλος αὐτοῦ ἔχει πολλὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸ τοῦ δευτέρου διατονικοῦ, ἐφ' ω καὶ ἀπαιτεῖται προσοχὴ, ὅπως μὴ συγχέηται· ἀπηγεῖται διὰ τοῦ τριγύρδου Ηα. Νη. Ζω οὕτως — Ζω.

ଶୁଣି Zω. ଶୁଣି Ζε ε ε ଶୁଣି

Παραδείγματα τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

·Πυθυδος 2 ω = 2/4.

Τοις στεγηραρικοῖς τρόπου.

·Πυθυδος 2 = 2/3.

Zo. **A** να στα α σιν Χρι στου ου ου ου θε α α

σα . με ε νοι πρό σκυ νη σω ω μεν α α α α α γι :
 ου Κυ υ υ ρι τ ο ο ο ο ον I η η σουν η τον
 μο ο νον α α α να α α μα α αρ τη η τον ~

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

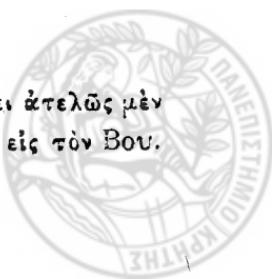
Ρυθμὸς 2 Η = $\frac{2}{16}$.

Ζω.

Κα τε ε λυσας τω σταυρω ω σου τον θα νατον
 η νε ε ωξας τω λη στηη τον πα ρα δει σον $\frac{3}{16}$
 των μυ ρο φο ρων τον θρη νον με τε βαλει $\frac{2}{16}$ και τοις
 σοις α πο στο λοις κη ρυτ τειν ε πε ταξας $\frac{1}{16}$ ο τι α
 γε στηης Χρι στε ο Θε ος πι ρε χων τω κο σμω το με γα
 ε λε ος ~

Ἐπὶ τοῦ Λδ'. διατονικοῦ ἥχου.

Ο ἥχος οὗτος βάσιν ἔχει τὸν φθόγγον Νη. καταλήγει ἀτελῶς μὲν
 εἰς τοὺς Βου. Δη, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Νη καὶ πολλάκις εἰς τὸν Βου.

Απηχεῖται διὸ τῆς μετὰ σοβαρότητος παρατάσεως τῆς βάσεως τοῦ Νη. Πολλάκις ὅμως ὑψώνει τὴν βάσιν του κατὰ τριφωνίαν τούτεστι μεταβιβάζει τὸ ἔσον του εἰς τὸν Γα, ὃν προφέρει ὡς Νη καὶ φαίνεται μὲν παράγων νέον μέλος, ἀλλ' ἦν ὁ αὐτὸς ὑψωμένος. Εἰς τὴν πέριπτωσιν ταύτην καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Γα.

Παραδείγματα τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

'Πυθυδὸς 2 υ.

λ δ' Νν. Εις πα α α α α α α α α α λα
α α α α α α σαν τη θ θ θ θ θ θ θ θ γη θ
η η η ε ε ξη θ θ θ θ θ λ θεν φη ο φθο
ο ο ο ο ο γγας α αυτων ικαι εις τα α πε ε ε ε
ε πα α α α α α τα α φης οι κου ου με ε
ε ε ε ε ε ε η θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ
η
α τα α φη θ θ θ θ θ θ θ θ μα α α α α α
α τα α α α α α α α α α α α α α α α α α α α

τω ω ω ω ων δή αλ λη λουσι ; ; α α α α α δή

Τοῦ στεγηραρικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2

Nn. Τετρατούρημα
Δε ε σπινα α δή προς δε ε ε ξας α τας
δε η η η η σεις των δου ουλωνσου δή και λυ τρω ωσαισαι
η η η μας δή α πο πα α α α α σης α να
και γης και θλι : : : : ψε ε ε ε ως δή

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2

Nn. Τετρατούρημα
Την πα σαν ελ πι δα μου εις σε α να τι θη μι Α
Μη τερ του Θε ου φυ λα ξον με u πο την σκε πην σου
ou ou ou ou ou δή

Εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον

Νψωμένου τοῦρεσσου κατὰ τριφωνέαν.

Nn. Τετρατούρημα
Ο δι η μας γεν νη θεις εκ Παρ θε νου και

σταυρωσιν ο πο μεινας α γα θε δη ο θα να
τω του θα να του σκυ λευ σας και ε γερσιν δειξας ως θε
ος μη πα ρι δησισι ε πλασας τη χει ει ρι
ε ε σου δη δειξου τηην φι λαν θρω πι αν σου ε λε
η μων Δ δε ξαι τηην τε κουσαν Σε Θε ο τοκον πρε
σθευ ουσαν ο περ η μων και σω σο ον Σω τηρη η μων λα
ον α πε γνω σμε ε νο ο ο ο ον

Ἐπὶ τοῦ Β' χρωματικοῦ ἥχου.

‘Ο θῆχος οὐτος βάσιν ἔχων τὸν φθόγγον Βου, ἐξ οὐ καὶ ἀπηχεῖται καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Βου. ‘Ενεκα δὲ τῆς μεγάλης χρήσεως, ἣν ποιεῖται τοῦ φθόγγου Δη καταντῷ νὰ φαίνηται ὡς εἰς καὶ ὁ αὐτὸς θῆχος πρὸς τὸν τέταρτον χρωματικόν, ὃν ἔκαλεσαν κυρίως δεύτερον χρωματικόν, ἔχοντα βάσιν, δὲ μὲν τὸν Βοι· δὲ δὲ τὸν Δη. ‘Εν τούτοις ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν βάσεων σχηματίζει διαφέροντα ἀπ’ ἀλλήλων μέλη, ὃν παραδείγματα παραθέτομεν.

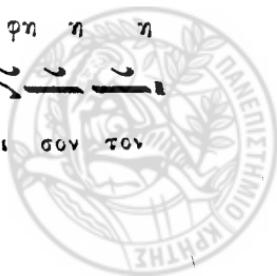
Τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

‘Πυθηὸς οὐ.

ΣΗΜ. "Ιδε τὰ περὶ χλιδάκων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν κεφ. Β'. μέρος; Β'. 12,13.

Τοις στεγηραρικοῖς τρόποις.

·Πυθυμὸς οὐκ ἐπὶ τοῦ Δη.

የኢትዮጵያዊነት የዕለታዊ ስምምነት

01 01 01 01 x0 0y e γω Ω το ο θετ ει ο ον

፲፻፭፻

τε λ ΧΤΕ Ε Ε τοι

△
卷

'Επὶ τῆς βάσεως τοῦ Βου.

גִּנְעֹן

Ο λην α πο θε ε ε με γα εγ ων πα γατις την αγαπην

ελ πι ι ι δα α α α α θη σαν ρο ον α συ υ υ λη τον

ε πιε γη γε οι α για οι οι οι οι ε θη σαρπι σαρπι

Τοῦ εἰρμολογικοῦ τρέπου τοῦ ἥχου τούτου τὰ μέλη καθιέρωσαν οἱ παλαιοὶ ὡς εἰρμολογικὰ τοῦ πλαγίου του· ἔκεινου δὲ τὰ εἰρμολογικὰ καθιέρωσαν εἰς τὸν ἥχον τοῦτον· ἡμεῖς παραθέτομεν ψδε τὰ οἰκεῖα τοῖς οἰκείοις.

Πυθμὸς 2 §. Ἐπὶ τοῦ Βου.

ପ୍ରକାଶିତ ମହାନ୍ତିରାଜ

Bο η θος και σκεπαστης γε νε το ομοι εις σω τη ρι

Οὐ τοις μου θεοῖς καὶ δόξαις εἰς σωματούς θεούς

ος του πατρος μου και ο ψω σω αυ τον εν δο ξως γαρ δε

卷之六

6

Ἐπὶ τοῦ Δη.

Ο οτε εκ του ξυ λουσε νε χρον ο Α φι μα θει
 ας και θει ει λε την των α πα αν των ζω ην ασαιρ
 νη και σιν δο νι σε Χρι στε ε νει λη η σε α και τω
 πο θω ε πει γε ται καιρ δι α και χει λεισι σωμα το α κη ρα
 τον σου πε φι πτυ ξα α σθασι ο μωως συ στελ λο με
 νος φοβω χαι ρων α νε χραυγαζε δο ξα τη συγ και
 ται βα σει σου φι λαν θρω πε

Ἐπὶ τοῦ π' β'. χρωματικοῦ.

Ο ήχος οὗτος δην ἐκαλέσαμεν ἡμεῖς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν πρῶτον χρωματικὸν ὡς χρωματίζοντα τὴν κλίμακα τοῦ πρώτου διατονικοῦ ἥχου, θάσιν ἔχει τὸν φθόγγον Πα, ἐξ οὐ και ἀπηχείται, καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Πα

Παραδείγματα τοῦ παπαδεικνύτροπου.

Ρυθμὸς 2.

Πα. Νυ u u u un αι δυ να α α α α α μεις

Τοῦ στιγμηραίκοῦ τρόπου.

P v θ μ δ c 2 n.

Ilia. Δι α παν τος ευ λο γουν τε ε εστον κυ υ υ

πτι λετον ον υ μηνου ον ου ου ου μεν την α να α
σταξι λιτιν α και του σταυρον γαρ αρ υ πο μετ
ει ει νας θα να τω θα α να α ατον ω ω ω ω λε ε
π

Τοῦ εἰρμολογικοῦ τρόπου.

Pvθμδc 4 $\S = {}^4/_{16}$.

πιστούνται πάντες οἱ θεοὶ τοῖς αὐτοῖς πατέρεσσιν
πατέρεσσιν τοῖς αὐτοῖς πατέρεσσιν πατέρεσσιν τοῖς αὐτοῖς πατέρεσσιν

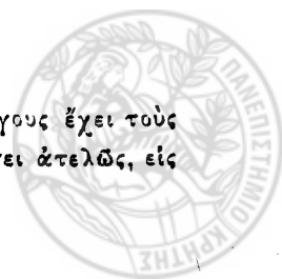
'Επὶ τοῦ δέ. χρωματικοῦ.

‘Ο δέ ούτος βάσιν ἔχει τὸν φθόγγον Νη δν προφέρει ως Ηα·
ἀπηγεῖται δὲ ως ἑξῆς·

Nn Nn

କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର

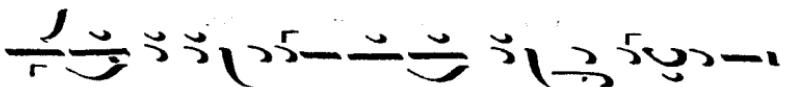
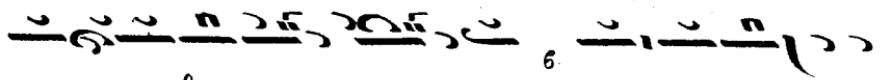
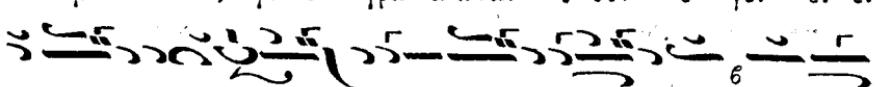
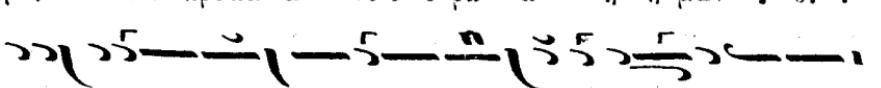
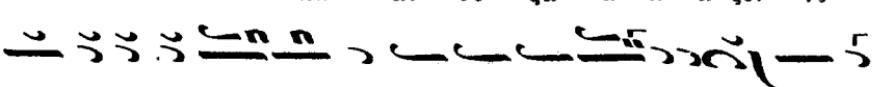
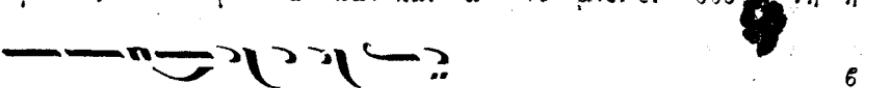
·Ως ἐν τῷ ἀπηχήματι του δείκνυσι δεσπόζοντας φθόγγους ἔχει τοὺς Δη., Βου., Νν· καὶ εἰς μὲν τοὺς δύω πρώτους καταλήγει ἀτελῶς, εἰς

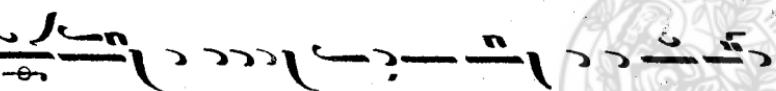
δὲ τὸν τρίτον τελικῶς, ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς τὸν Βου. Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑμνῳδίᾳ δὲν ὑπάρχουσι μέλη τοῦ ἥχου τούτου εἰς τὸν παπαδικὸν τρόπον. Εἰς τὸν στιχηραρικὸν τρόπον σώζονται ὀλίγα τινὰ τῶν παλαιῶν διδασκάλων· εἰς δὲ τὸν εἱρμολογικὸν τρόπον οὐδέν. Ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει τοῦ παρόντος πονήματος κατεχωρίσαμεν εἰς τὸν τρόπον τοῦτον δοκίμια τινα ἐπὶ τοῦ τερπνοῦ τούτου ἥχου. Ἡ ἔξωτερικὴ ὅμως μουσικὴ πολλὰ ἔχει τεχνικώτατα φύσματα τοῦ ἥχου τούτου. Πρὸς ἀσκησιν παραθέτομεν ὡδε παραδείγματα ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑμνῳδίᾳ.

Τοῦ στιχηραρικοῦ τρόπου.

Pνθμὸς 2 υ.

Nn.
 Τριή μερος α α α νε ε στης Χριστε ε εκ

 τα φου καθ θως γε ε γρα α πταισσουν ε γει ει ει

 ρας το ο ον προπα α ιο ο φα α η η μωνεσσ δι ε

 ει ο ο ο σε και αι δο ζα α α α ζει το

 γε νοστων αν θρω ω πων και α νυ μνει ει σου τη η

Τοῦ ἀύτοῦ τρόπου.

Nn.
 Δο ο ξα α α σοι οι τω δει ξα α α τι το ο

Σ ί πάντα τούτα γέγονται
φω ως δο ο ξα εν υ υ ψι : : : : : : : : Θε ε ε

η νι πάντα τούτα γέγονται
ω ω σ και ε πι γης ει ρη η η υη δη εν αν

πάντα τούτα γέγονται
θρω ω ποιει ε ε ευ δο ο ο κι : : : α α δη

ΣΗΜ. Ὁ ἀνωτέρω στίχος ἀρχεται γραμματικῶς και καταλήγει διατονικῶς.

Ἐπὶ τοῦ ἐναργονίου τρίτου ἥχου.

Τοῦ ἥχου τούτου ὑπάρχουσι μὲν και καθαρῶς διατονικὰ μέλη
ἀλλὰ τὰ πλεῖστα εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος, ὡν παραδείγματα παρα-
θέτομεν.

Τοῦ παπαδικοῦ τρόπου τὰ μέλη προφέρουσι τὸν Γα ως Νη και
τὸν Ζω ως Γα κκι οὔτως ὁ Ζω γίνεται ἐναρμόνιος. Ἐχουσι δὲ πολ-
λὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ τοῦ Δ. και ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχὴ
ἵνα μὴ συγχέωνται.

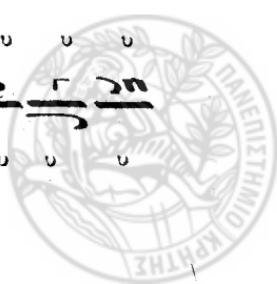
Πυθυμὸς 2 ~

ἡ Γα. **Ω** πάντα τούτα γέγονται
Αι νει ει ει

η πάντα τούτα γέγονται
ει ει χει ει ει ει ει λει ει ει ει ει ει ει ει

πάντα τούτα γέγονται
ει ει τε λε ε ε ε ε δη τον Κυ υ υ υ υ

τά πάντα τούτα γέγονται
υ υ υ υ υ υ υ υ υ υ υ υ υ υ υ λε υ υ

Τοῦ στιχηραρεκοῦ πρόπου.

‘Ψυθὺὸς 2

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

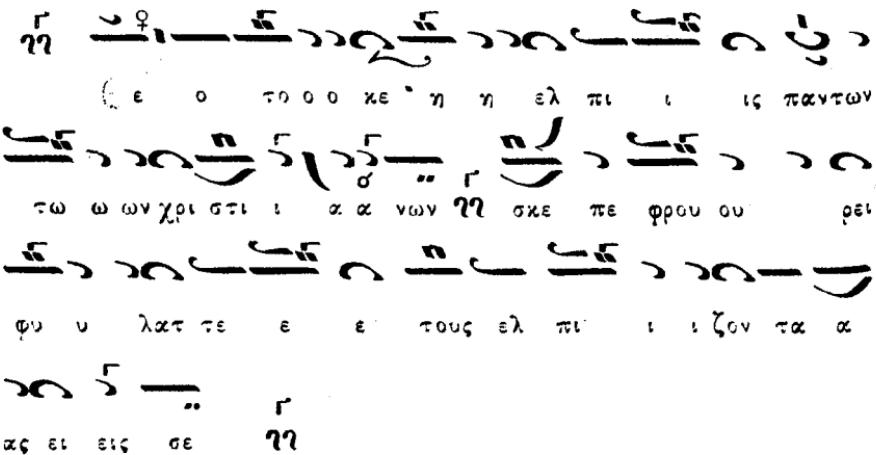
Ψυθὺὸς 2 Σ.

Εν φρασις νε σθω τα ου φα νι α α γακ
λι α σθω τα ε πι γει ει α ο τι ε ποτοιη η σε κρακ
τος φι εν δρα χι ω νι αυ του ο Κυ βι οφ ε
πα τησε τω θα να α τω τον θα να α τον φ πρω
το το οκος των νε κρων ε γε νε το φ εκ κοι λι α
α δου ερ βι σα τον η μας και πα βε σγε τω κη ο
σμω το με γα ε ε λε ε ος
ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΓΑΛΟΣ.—ΤΕΥΧΟΣ Α'.

"Ετερον.

Εἰς ρυθμὸν 3 Σ.

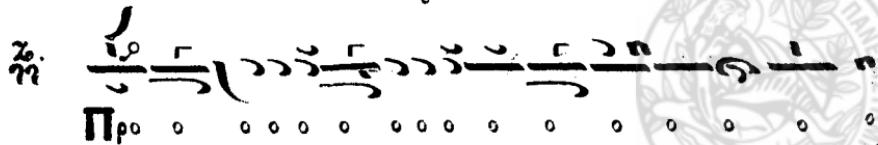

'Επὶ τοῦ ἐναρμονίου βαρέος πήχου.

Ούτος βάσιν ἔχει τὸν φθόγγον Ζω. Βαρύτερον τοῦ διατονικοῦ κατὰ τριτημόριον τόνου. Εἰς τὸν παπαδικὸν τρόπον καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δη, Πα. τελικῶς δὲ εἰς τὸν Ζω. Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς δύω τρόπους ἀναβιβάζει τὸ ίσον του εἰς τὸν φθόγγον Γα, ὃν προφέρων ὡς Ζω φυλάττει τὰ αὐτὰ διαστήματα τῆς ἐναρμονίου κλίμαχος τοῦ Ζω. Τούτου ἔνεκα εἰς τὸν ὑπὸ τὸν Γα φθόγγον Βου τίθεται δίεσις, ἵνα τὸ διάστημα Βου, Γα καταστῇ ίσον πρὸς τὸ τοῦ Κε Ζω, ἡμιτόνιον. Τὸν ἐναρμόνιον λοιπὸν Βαρὺν παραλλαγγίζομεν ἐκ τοῦ Γα εἰς τε τὸν στιχηραρικὸν καὶ ειρμολογικὸν τρόπον θέτοντες ὑπὸ τὸν Βου δίεσιν. 'Επὶ τῇ βάσει ταύτῃ εἰς τοὺς δύω τούτους τρόπους, καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Πα Δη σπανίως δὲ καὶ εἰς τὸν Νη, τελικῶς δὲ καταλήγει εἰς τὸν Γα.

Μαραθεέγματα ἐπὶ τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 η.

၁၁၁

မြန်မာ အမျိုးအစား ရွှေခါန ပြည့် လုပ် မြန်မာ အမျိုးအစား

Τοῦ στιγματικοῦ τρόπου.

‘Ρυθμὸς 2 ~

Α πο στολοι : δο ο ο ου τες την
ε γερσιν του Δη μι ου ουρ γου δη ε θαυ μα σαν βο
ω ω ωων τες την ε γερσιν την αγ γε λι : κην
α αυτη η δο ο ο ο ξαατης ε ε εκ κλη σι : ας η ου
ποσ πλου ου τος της βασι λει ει ειας 9 ο πα θων δι
η η μας Κυ υ υρι ε ε δο ο ο ξα α ασι

Τοῦ εἰρημολογεῖσθαι τρόπου.

Πυθηνός 2 Σ.

**Καὶ τὸ λύσας τῷ στάυρῷ σου τὸν θάνατον ἡ
νεώτερη πίστις μου τῷ φρέσκῷ δεινῷ σου πάντων μου τῷ φρέσκῳ**

ρων τον θρηνον με τε έκ λεις δή καὶ τοῖς σοις από στολοῖς
καὶ ρυτοῖς εἰς πεταῖς;²² ο τι αὐτοῦ στης Χριστοῦ
ο Θεος πάρεχων τῷ κοσμῷ τὸ μέγα εἰλεεος;²²

Μετὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα δέοντα διδαχθῶσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων ὡς δρίζεται ὑπὸ τῶν παλαιῶν διδασκάλων. Νὰ φοιτῶσι δὲ τακτικῶς εἰς τὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνθα τὰ μὲν μεμαθημένα συμψάλλουσι, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ἀκροδύνται ἴσοχρατοῦντες.

